

Kl. 12.00–13.30

14.00–15.08

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 5 september justerades.

§ 2 Avsägelser

Förste vice talmannen meddelade

att *Patrik Karlson* (L) avsagt sig uppdragen som ledamot i skatteutskottet och som suppleant i finansutskottet från och med den 15 oktober,

att *Mauricio Rojas* (L) avsagt sig uppdraget som ledamot i socialförsäkringsutskottet från och med den 15 oktober,

att *Ludvig Ceimertz* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet,

att *Malin Östh* (V) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet samt

att *Jessica Rosencrantz* (M) avsagt sig uppdraget som ledamot i krigsdelegationen.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade

att Moderaternas partigrupp anmält Oskar Svärd som suppleant i trafikutskottet och Viktor Wärnick som ledamot i krigsdelegationen,

att Vänsterpartiets partigrupp anmält Malin Östh som ledamot i trafikutskottet och Birger Lahti som suppleant i trafikutskottet samt

att Liberalernas partigrupp anmält Mauricio Rojas som ledamot i skatteutskottet och som suppleant i finansutskottet samt Patrik Karlson som ledamot i socialförsäkringsutskottet och som suppleant i trafikutskottet.

Förste vice talmannen förklarade valda till

ledamot i trafikutskottet

Malin Östh (V)

suppleanter i trafikutskottet
Oskar Svärd (M)
Birger Lahti (V)

ledamot i krigsdelegationen
Viktor Wärnick (M)

Förste vice talmannen förklarade valda *från och med den 15 oktober* till

ledamot i skatteutskottet
Mauricio Rojas (L)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Patrik Karlson (L)

suppleant i finansutskottet
Mauricio Rojas (L)

suppleant i trafikutskottet
Patrik Karlson (L)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2024/25:13

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:13 Järnvägsförbindelsen i Ystads hamn
av Adrian Magnusson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 25 september 2024

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Andreas Carlson (KD)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2024/25:17

Till riksdagen

Interpellation 2024/25:17 Bostadspolitiska åtgärder och statsstödsregler
av Markus Kallifatides (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 oktober 2024.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 25 september 2024
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Prot. 2024/25:11
26 september

Interpellation 2024/25:20

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:20 Avveckling av Bromma flygplats
av Kadir Kasirga (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 18 oktober 2024.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 25 september 2024
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:27

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:27 Framtiden för Västernorrlands flygplatser
av Peter Hedberg (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 25 oktober 2024.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 25 september 2024
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2024/25:33

Till riksdagen
Interpellation 2024/25:33 Indragna tåg Gävle–Mjölby
av Lars Isacson (S)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 8 november 2024.
Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 25 september 2024
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Andreas Carlson (KD)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2024/25:FPM1 Rådets genomförandebeslut om viseringsrestriktioner för Somalia COM(2024) 324 till socialförsäkringsutskottet

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2024/25:6 om åtgärder med anledning av den stigande arbetslösheten

Anf. 1 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Teresa Carvalho har frågat vilka nya initiativ jag avser att vidta inom mitt ansvarsområde för att få ned arbetslösheten.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder och har fokus på att pressa tillbaka arbetslösheten. Den viktigaste åtgärden har varit att prioritera bekämpningen av inflationen genom en återhållsam finanspolitik. Nu är kampen mot inflationen vunnen, och det är tid för att investera.

För att möta den höga arbetslösheten har regeringen lämnat förslag i höstbudgeten om sänkt skatt på arbete och satsningar på utbildning och stöd till personer långt ifrån arbetsmarknaden.

Regeringen föreslår ett nytt jobbskatteavdrag för vanligt folk. Det ska alltid löna sig att arbeta, och många hushåll har pressats hårt av höga kostnader. Men det räcker inte att bara sänka skatten på arbete.

Många arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden. Därför föreslås en förstärkning av Arbetsförmedlingens eget stöd till arbetssökande med stora stödbehov. I budgetpropositionen för 2025 föreslås ett tillskott på 79 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen. Regeringen beräknar att 158 miljoner kronor tillförs verksamheten för 2026 och 238 miljoner kronor från och med 2027.

Den enskilt viktigaste insatsen för att långsiktigt etablera sig på arbetsmarknaden är utbildning. Utbildning av hög kvalitet stärker individers möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden och gör det möjligt att ta till vara allas kompetens.

Satsningarna som gjorts på fler platser inom både yrkeshögskolan och den yrkesinriktade vuxenutbildningen förbättrar tillgången till utbildning, så att fler snabbt kan komma i arbete. I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen ett tillskott på 900 miljoner kronor, inklusive studiemedel, för cirka 11 000 nya utbildningsplatser inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning i komvux. Dessutom dubblas bidraget till handledare i lärlingsvux.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2025 även en satsning på 32 miljoner kronor på utökat informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Ett förbättrat informationsutbyte kan bidra till att fler arbetslösa kan ta del av utbildning inom komvux som de behöver för att komma i arbete. Det ger också bättre förutsättningar för ett individanpassat stöd. Arbetsförmedlingen får samtidigt verktyg för att följa upp att de arbetssökande följer myndighetens anvisningar och kontrollera de-

ras rätt till ersättning. Förekomsten av felaktiga utbetalningar bedöms därmed minska.

Alla som kan arbeta ska göra det. Höga krav ska ställas på dem som söker jobb kombinerat med att arbetslösa erbjuds rätt stöd och insatser. Dessutom ska det också finnas tydliga aktivitetskrav för att få bidrag.

Arbetsförmedlingen har i årets regleringsbrev fått ett fortsatt uppdrag att öka den geografiska och yrkesmässiga rörligheten bland arbetslösa. Den som står utan arbete måste vara beredd att läsa in en utbildning, om-skola sig eller söka jobb i en annan kommun.

Anf. 2 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna Mats Persson till det som, om jag inte har misstagit mig alldeles, är hans första interpellationsdebatt i egenskap av arbetsmarknadsminister – hans första av många, tors jag nog lova.

Herr talman! Det är halvtid i mandatperioden. Regeringen beskriver att det ljusnar vid horisonten. Jag förstår verkligen att man gärna vill att det ska vara så. Men jag tror att få svenskar känner igen sig i den beskrivningen.

Låt oss titta på den första halvan av mandatperioden! Regeringen har under den här tiden skapat en sjukvårdskris som håller i sig. Man har låtit bli att bryta nyrekryteringen till gängen, trots att våldet kryper allt lägre ned i åldrarna. Man har gjort vanliga familjer fattigare. Man har låtit byggandet stört dyka. Därigenom har man skadat Sveriges tillväxt. Som om detta inte vore nog bränner man nu också miljarder på skattesänkningar för de allra rikaste och skickar notan till vanligt folk.

Den här politiken har också bidragit till en stigande arbetslöshet. Vi har nu den högsta arbetslösheten på tio år, givetvis med undantag för de väldigt speciella pandemiåren. Trots det har utvecklingen i det närmaste mötts med en fnysning från regeringen. Samtidigt som arbetslösheten stigit har regeringen skurit ned massivt på jobbinsatserna – vi snackar miljardbe-lopp.

Mats Persson talar väldigt gärna om skattesänkningar som svar på den stigande arbetslösheten – som om det stora problemet för vanligt folk som står utan arbete vore att de inte tycker att det lönar sig tillräckligt att komma i arbete. Jag är ganska säker på att Mats Persson kommer att komma dragande med sina vanliga plattityder om att återupprätta arbetslinjen och om att vi socialdemokrater i kontrast till regeringen skulle stå för något slags bidragslinje. Jag har hört Mats Persson argumentera på det sättet ti-digare. Men det är såklart trams. Det är ett fånigt försök att försöka utmåla Socialdemokraterna, arbetarpartiet, som ett parti som inte förstår värdet av hårt arbete.

Vi är till hundra procent överens om att alla som kan jobba ska jobba och att det ska löna sig att jobba. Allt annat vore givetvis helt absurt. Där-emot är vi inte överens om regeringens tro på att enorma skattesänkningar för de rikaste leder till sänkt arbetslöshet. Det är möjligt att Mats Persson nu känner sig motiverad att anstränga sig lite extra i sitt nya arbete i och med att han ska få en skattesänkning på flera tusen kronor i månaden nästa år. Men det är inte alla som kommer att få det, och jag tror inte heller att det är sänkt skatt som får människor att gå från arbetslöshet eller sjukdom till arbete.

Prot. 2024/25:11
26 september

Svar på
interpellationer

Det som hade gjort skillnad på riktigt här och nu är mer pengar till byggstimulanser och till sjukvården så att de byggnadsarbetare jag träffade häromveckan och de undersköterskor som den här veckan har fått besked om uppsägning hade sluppit att bli uppsagda. I det längre perspektivet behövs givetvis också satsningar i stället för nedskärningar på insatser för dem som står utan utbildning och arbetslivserfarenhet.

Jag undrar, Mats Persson, hur ministern tycker att det har gått för regeringens så kallade arbetslinje när resultatet är färre arbetade timmar i ekonomin, lägre tillväxt och högre arbetslöshet.
(Applåder)

Anf. 3 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Teresa Carvalho för denna första interpellation, som nog inte lär bli den sista! Det kommer säkert fler.

Jag tycker att det är intressant att lyssna på ledamoten, för man får intrycket av att Socialdemokraterna befinner sig någon annanstans än där de flesta människor i Sverige befinner sig.

Vi har haft och har en utdragen lågkonjunktur i Europa, och även i Sverige. Vi har haft en inflationskris, då vi efter Putins fasansfulla invasion av Ukraina har sett hur priserna och inflationen har förvärrat levnadssituationen för vanliga människor på ett chockartat sätt. Det har tvingat centralbankerna runt om i världen att höja räntorna väldigt mycket, vilket gör att marginalerna för många svenskar har påverkats i hög grad.

Herr talman! Detta märks naturligtvis när det gäller vilket konsumtionsutrymme människor har. Som en följd av det ser vi att vissa branscher som kräver att konsumenterna har mycket pengar, som byggsidan, handel och restaurang, har det väldigt tufft. Arbetsmarknaden där har varit och är tuff och allvarlig.

Till detta kommer ett omvärldsläge där den tyska ekonomin går svagt, vilket naturligtvis påverkar den svenska tillverkningsindustrin. Det innebär att många arbetare och tjänstemän inom industrin har påtagligt mycket mindre att göra. De kanske inte har blivit av med jobbet, för företagen vill behålla sin personal, men man ser hur det blir allt färre order från andra länder. Detta påverkar naturligtvis Sverige som en liten, öppen ekonomi. Det påverkar hur mycket jobb som finns i ekonomin, och det påverkar både sysselsättning och arbetslöshet.

Herr talman! Man ska komma ihåg att Sverige har bland de högsta sysselsättningsgraderna i Europa. Vi ska vara stolta över att kvinnor arbetar, och vi ska vara stolta över att många av de utrikes födda som har kommit till Sverige och som har det tufft att komma in på arbetsmarknaden och få ett jobb ändå söker arbete eller står till arbetsmarknadens förfogande.

Trots att det är lågkonjunktur finns det många arbetsgivare som söker med ljus och lykta efter kompetent arbetskraft. Men vi har ett problem med att kompetensen hos de anställda inte fullt ut matchar det som arbetsgivarna söker och efterfrågar.

I ljuset av detta väljer regeringen att göra stora investeringar i utbildning, inte minst när det gäller yrkesutbildningar som leder till riktiga jobb. Vi gör en historisk satsning på yrkesutbildning inom ramen för det som heter yrkeshögskolan, där nio av tio får jobb. Man läser en utbildning under ett halvår, ett år, ett och ett halvt eller två år i de flesta fall, och därefter

kan man i regel börja arbeta på en arbetsplats. Det är en investering vi gör därför att vi vill göra något åt den brist på kompetens som många arbetsgivare upplever.

Detta är den största satsningen någonsin på yrkeshögskolan, som vi gör i ljuset av att vi behöver fler människor som kan ta de lediga jobb som finns.

Prot. 2024/25:11
26 september

Svar på
interpellationer

Anf. 4 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! Jag hör den nye arbetsmarknadsministern ta sin utgångspunkt i lågkonjunkturen. Han får det nästan att låta som att Sverige inte är värre drabbat än andra länder. Låt oss göra en utblick över Europa. Då framstår det hela ganska snart som tämligen illa för den svenska regeringens del, för sanningen är att Sverige är ett av de länder som har den lägsta tillväxten i hela Europa.

Det vi nu ser med den rekordhöga arbetslösheten är att den är, inte helt och hållet men delvis, orsakad av regeringens misslyckade tillväxtpolitik. Det är regeringen själv som har drivit fram en politik i den här riktningen.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att höra Mats Persson beskriva kampen mot inflationen på ett sådant här intressant sätt. Det låter nästan som att arbetsmarknadsministern menar att det har varit en medveten strategi från regeringens sida att hålla uppe arbetslösheten för att bekämpa inflationen. På vilket sätt skulle det ha varit mer inflationsdrivande att satsa på sjukvården och bostadsbyggandet, som vi socialdemokrater har velat göra för att ta Sverige ur krisen, än att satsa mångmiljardbelopp på skattesänkningar och lyxrenoveringar för höginkomsttagare, som regeringen i stället har prioriterat?

Jag skulle gärna vilja höra Mats Persson utveckla om det har varit en medveten strategi från regeringens sida att hålla uppe arbetslösheten för att bekämpa inflationen.

Låt mig också påminna arbetsmarknadsministern om att han inte längre är utbildningsminister. Jag förstår naturligtvis att de här sakerna hänger ihop, men jag kan också passa på att påminna om att regeringen under Mats Perssons tid som utbildningsminister gjorde ganska stora neddragningar också på utbildningssidan.

Det låter nästan på Mats Persson som att den här regeringen bara har flyttat pengar mellan posterna. Det låter som att utbildningspolitiken är en del av arbetsmarknadspolitiken och att det därför inte spelar så stor roll var pengarna finns. Men om vi slår samman budgetposterna för utbildningspolitiken och arbetsmarknadspolitiken ser vi att regeringen har dragit ned massivt. Det behöver regeringen och Mats Persson ta ansvar för.

Att man nu har kommit till insikt om att det kanske inte var så vansinnigt smart att dra ned på exempelvis vuxenutbildningen räddar inte regeringen från gamla synder, så att säga. Det är jättebra om man nu satsar på vuxenutbildning, men det har varit en förlorad mandatperiod.

Jag kan också passa på att påminna om att regeringen har gett beskedet att man tänker sig att avskaffa studiestartsstödet, som är det verktyg som Arbetsförmedlingen har i sin verktygslåda för att få människor som är kortutbildade att ta klivet in i reguljär utbildning. Om man argumenterar på det sätt som arbetsmarknadsministern gör och säger att man vill lägga större fokus på utbildningspolitiken inom ramen för arbetsmarknadspoli-

tiken – vilket jag tycker är rimligt på många sätt – blir det fullkomligt obegripligt att regeringen nu agerar på detta vis.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Teresa Carvalho ställer en mycket relevant fråga: Hur kan man förklara att tillväxten i Sverige under de senaste åren har varit något lägre än den har varit i vår omvärld?

Det finns ärligt talat två förklaringar, i alla fall enligt ekonomerna. Den ena är att Sverige hade en något högre tillväxt under pandemin eftersom vi inte stängde ned, till skillnad från våra grannländer Finland och Danmark. Vi hade därför en bättre ekonomisk situation än de hade, med högre tillväxt och högre bnp. När de sedan öppnade upp sina länder från ett noll-läge tog deras ekonomier mer fart än den svenska.

Den andra – och detta kanske är den huvudsakliga anledningen – är att väldigt många svenskar har rörliga lån på sina bostäder till skillnad mot hur det är i våra nordiska grannländer och, inte minst, på kontinenten. Det innebär naturligtvis att när räntan för ett vanligt hushåll ökar från 1,5 procent till 4,5 procent, det vill säga en ökning med flera hundra procent, märks det i plånboken. Det gör att man behöver handla exakt det som Ica eller Coop har kampanj på just den här veckan. Det är det man handlar, och man drar in på sin konsumtion. Man köper inte kläder som tidigare. Man gör absolut inga investeringar i huset eller lägenheten eftersom man har väldigt tajt ekonomi.

Naturligtvis märks detta i efterfrågan och därmed i ekonomin. Det är ingen slump att de branscher som nu har det väldigt tufft – och det förklarar också fallet i bnp – är just de branscher som behöver konsumenter som kan konsumera.

Herr talman! Det är mot bakgrund av precis den analysen som regeringen har valt att ha inflationsbekämpning som fokus för den ekonomiska politiken. Det är först när vi får ned inflationen som vi kan få ned räntorna, och det är först då konsumtionen kan ta fart.

Det samspel som har skett mellan finanspolitiken och penningpolitiken har varit väldigt viktigt just för att inte ”brassa på” ekonomin utan i stället skapa förutsättningar för att det nu kan vända. Det är också därför vi kan se att det ljusnar vid horisonten, även om det ligger längre fram.

Herr talman! Utbildning är viktigt för den här regeringen. Vi tror att människor växer när de får lära sig. Vi tror att man växer när man får lära sig svenska i ett sfi-klassrum. Vi tror att man växer när man får lära sig på jobbet. Vi tror att det finns väldigt mycket att vinna på att utnyttja den kraft och det engagemang som många inte minst privata företag har för att anställa människor.

Det är därför regeringen gör den största satsningen någonsin på yrkesutbildningar i yrkeshögskolan. Vi vet att nio av tio får jobb, och vi vet att det också gör att näringslivet hittar den kompetens det så väl behöver.

Anf. 6 TERESA CARVALHO (S):

Herr talman! När Liberalerna klev in på Arbetsmarknadsdepartementet efter valet var arbetslösheten nedåtgående. Nu har halva mandatperioden gått, och jag kan konstatera att arbetslösheten har stigit och lagt sig på den högsta nivån på tio år med undantag för pandemin.

Vad gör då regeringen? Jo, man sänker skatterna med 27 miljarder och skickar notan till vanligt folk för att premiera de redan rikaste. Nästan halva reformutrymmet går till detta. 79 ynka miljoner satsar man på arbetsmarknadspolitiken. Det motsvarar endast 1 promille. Så skeva är regeringens prioriteringar i en tid där arbetslösheten är ett mycket större problem än på mycket länge och där det går åt fel håll. Men Mats Persson verkar ganska nöjd.

Anf. 7 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Jag måste medge att jag är något förvånad över retoriken och väldigt förvånad över Socialdemokraternas agerande. När regeringen lägger fram förslag för att underlätta för byggbranschen, till exempel genom höjt rotavdrag, röstar Socialdemokraterna nej till det. När regeringen lägger fram förslag om att göra det mer lönsamt att jobba och vill ge skattesänkningar till alla människor i Sverige som jobbar röstar Socialdemokraterna nej till det.

I Socialdemokraternas budget gör man det mer lönsamt att leva på bidrag än att arbeta. Det är dit man riktar sina stöd. Konsekvensen blir att om Socialdemokraternas budget hade vunnit skulle det löna sig mer att leva på bidrag än att arbeta, jämfört med regeringens politik och regeringens budget.

Konflikten är väldigt tydlig: å ena sidan arbetslinjen, som regeringen och Liberalerna står för, och å andra sidan bidragslinjen, som Socialdemokraterna med full kraft och mycket engagemang vid varje tillfälle står upp för.

Varför röstar Socialdemokraterna nej när vi vill sänka skatten för folk som jobbar? Det handlar om människor som stiger upp tidigt, går till jobbet och kämpar på jobbet när de skulle kunna ligga kvar i sängen och sjuk-anmäla sig eller säga upp sig och i stället leva på bidrag. Då säger vi: Det ska löna sig att jobba. Vi sänker skatten för dig som stiger upp på morgonen och tar dig till jobbet. Socialdemokraterna röstar nej till det. När vi vill underlätta för byggsektorn röstar Socialdemokraterna nej till det. Retoriken möts inte av handling i kammaren och i verkligheten. Det är förbluffande.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:11 om etablering av utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden

Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Sofia Amloh har frågat mig om jag tänker ta några initiativ med anledning av de förslag som har framkommit i delbetänkandet *Etablering för fler – jämställda möjligheter till integration* (SOU 2023:24).

I budgetpropositionen för 2025 föreslår regeringen flera satsningar för att förstärka integrationen.

Utrikes födda kvinnor har svårare att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden än utrikes födda män. I delbetänkandet *Etablering för fler* konstateras att det är vanligare att kvinnor avbryter etableringsprogrammet för att vara föräldralediga. De som får barn före eller under sin tid i etableringsprogrammet riskerar att förlora tid i programmet eftersom nyanlända i dag enbart har möjlighet att delta i 24 månader under de första tre åren efter folkbokföring.

För att stärka integrationen behöver förutsättningarna för nyanlända att slutföra etableringsprogrammet förbättras. I syfte att öka möjligheterna för nyanlända som är föräldrar med små barn att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden avser regeringen därför att införa en möjlighet att vara frånvarande från etableringsprogrammet under föräldraledighet med barn upp till tolv månader utan att förlora tid med etableringsinsatser. Detta bedöms främst ha en positiv påverkan på nyanlända kvinnors förutsättningar att få stöd till egen försörjning.

Utredningen konstaterar också att eftersom många utrikes födda kvinnor får barn under de första åren i Sverige finns ett behov av riktade insatser. Regeringen föreslår därför dessutom en förstärkning med 31 miljoner kronor 2025 och 28 miljoner kronor från och med 2026 till insatser som språkutbildning, läsförbättringsinsatser och studie- och yrkesvägledning för utrikes födda som är hemma med barn. Utöver ökade möjligheter till etablering i arbets- och samhällslivet, särskilt för utrikes födda kvinnor, kan satsningen bidra till ett ökat deltagande i förskolan för barn till utrikes födda, vilket ger förbättrade möjligheter till lyckad integration även för barnen.

Anf. 9 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och för möjligheten till denna debatt.

Vi socialdemokrater välkomnar verkligen att regeringen har tagit dessa förslag till sig på det sätt som beskrivs här.

Låt mig ta bakgrunden. Den utredning vars delbetänkande vi här pratar om tillsattes av den förra socialdemokratiska regeringen. I slutet av vår mandatperiod, 2022, såg vi att utrikes födda kvinnors arbetslöshet minskade men att det gick för långsamt. Därför tillsatte vi denna utredning för att se hur vi skulle kunna få fler kvinnor att etablera sig snabbare på arbetsmarknaden. Utredningen lämnade en rad förslag som den här regeringen har skickat på remiss och som nu kommer tillbaka i budgeten, så som statsrådet har beskrivit. Det tycker vi socialdemokrater är bra.

Vi socialdemokrater tycker att alla förslagen i utredningen är värda att sjösätta, att ta till sig och göra verklighet av. Ett av de kanske lite större förslagen i utredningen handlar om att utvidga målgruppen för etableringsprogrammet och att man behöver individanpassa det. Alla remissinstanser säger att det skulle gynna alla i målgruppen för etableringsprogrammet. Alla skulle verkligen välkomna just individanpassningen eftersom det skulle bli ännu mer träffsäkert. En fråga jag har till statsrådet är alltså hur man ställer sig till de förslagen och varför de inte finns med i den här budgeten.

Vi behöver kanske prata lite mer om just integration. Det är nämligen det som det handlar om. Vad är bättre integrationspolitik än arbetsmarknadspolitik? Det är också en av anledningarna till att utskottet i riksdagen och statsrådet ansvarar för både integrations- och arbetsmarknadsområdena. Det är på arbetsmarknaden det händer. Det är där man integreras. Det är där man får komma in i samhället.

När människor får gå till en arbetsplats känner man att man gör nytta och är behövd. Det är jättebra att lära sig svenska i klassrummet på sfi, men det absolut bästa är när man är på en arbetsplats och får sitta i fikarummet eller stå i köket och baka bröd på morgonen till de äldre som vaknar upp och ska ha frukost. Det är där den riktiga integrationen sker.

Många är långtidsarbetslösa och behöver någon form av insats för att kunna göra det där inträdet på arbetsmarknaden. Men den här regeringen skär ned på resurserna till arbetsmarknadsinsatser i sin helhet. Det är nästan en halvering av resurserna sedan 2018. Min fråga till statsrådet blir: Varför skär ni ned på alla resurserna till arbetsmarknadsinsatser när vi ser att det är det som ger den skjuts som krävs?

Jag undrar alltså: Varför skär man ned så pass mycket, med så många miljarder som skulle kunna generera att människor får det stöd eller den möjlighet som behövs för att leva upp till kraven och komma in på arbetsmarknaden? Och varför har man inte med de andra förslagen från utredningen?

Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Tack för ditt stora engagemang i de här frågorna, Sofia Amloh! Det är en styrka att vi med bred politisk förankring kan arbeta tillsammans för att försöka förbättra för människor som kommer till vårt land och inte minst för att se till att utrikes födda kvinnor, som vi vet har svagare arbetsmarknadsposition än andra grupper, kan komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill verkligen understryka att jag välkomnar att vi kan göra detta i bred politisk enighet. Det var också bra att den tidigare regeringen tillsatte den här utredningen, som nu gör att vi gemensamt kan jobba vidare med den här typen av frågor.

När det gäller ledamotens konkreta frågor går vi nu fram med några av förslagen från utredningen, vilket aviseras i budgeten. Några av de andra frågorna bereds fortfarande i Regeringskansliet. Vi tittar naturligtvis noga på de remissynpunkter som har kommit in från remissinstanserna. Där finns olika uppfattningar. Vi tittar på för- och nackdelar med olika typer av förslag.

I dagsläget gör vi det som vi tycker är viktigast och mest brådskande. Det är situationen för föräldralediga. Man ska inte så att säga förlora sin plats i etableringen på grund av att man är hemma med barn.

När det gäller ledamotens andra fråga tror jag möjligen att det i grund och botten handlar om att vi har olika uppfattningar om hur politiken ska bedrivas. Vi har ett starkt fokus på utbildningspolitik och yrkesutbildningar. Det är det som vi har fokuserat på i det här läget.

Man ska också komma ihåg att Arbetsförmedlingen varje år under de senaste tio åren har så att säga skickat tillbaka väldigt mycket pengar till staten. Det betyder att man inte har kunnat använda alla de pengar som

riksdagen har beslutat om att skjuta till. Det är naturligtvis ett problem och möjligen en fråga för en annan interpellationsdebatt än dagens övning.

Anf. 11 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag vill göra en liten utblick och exemplifiera. Jag har i många sammanhang mött utrikes födda kvinnor från många delar av världen. Hur många de än har varit på mötena där jag träffat dem har var och en sin egen berättelse och historia. Inte alla men många har en ganska diger utbildningsnivå. De har många olika typer av examen och har läst i olika länder. Och när jag träffar dem någonstans här i Sverige kan de faktiskt prata svenska väldigt bra och har lärt sig det på förvånansvärt kort tid. De är otroligt ambitiösa.

De kvinnor som jag har träffat de senaste gångerna har visat att de inte vill någonting annat. De gör allt som står i deras makt och talar om för mig hur viktigt det är att kunna integreras i samhället genom att ha ett jobb. Men de förstår inte vad mer de behöver göra för att faktiskt få den inträdesbiljetten till svensk arbetsmarknad. De får inte det stödet. Det är inte till Arbetsförmedlingen de går eftersom det oftast sker genom digitala verktyg. Men den där putten in på arbetsmarknaden för att kunna jobba sig vidare finns inte.

Den här regeringen har tagit bort flera insatser, bland annat extratjänsterna. De gav kvinnor möjlighet att komma ut på en arbetsplats i offentlig sektor, där det finns ett jättestort kompetensbehov, och bokstavligen etablera sig där och utveckla sitt språk ännu mer. Men den möjligheten har regeringen tagit bort utan att ersätta med något annat i närheten, framför allt inte med någon insats som har den profilen när det kommer till könsfördelning och hur insatserna har riktats. Det var faktiskt näst intill jämförbart jämfört med andra insatser som övervägande kommer män till del.

Varför tar man då bort de insatser som innebär att de kan få in den där foten som de behöver för att sedan kunna ta sig vidare? Det handlar inte om att vi ska ställa krav på människor. Det är vi helt överens om. Det jag tvivlar på är vilka förutsättningar man skapar. Eller slår man undan benen för människor?

Vi tycker att man behöver ge människor en chans att leva upp till de höga kraven. Men den här regeringen tar bort insatser och gör det ännu svårare att leva upp till höga krav. Det tycker jag är sorgligt.

Frågan kvarstår: Varför skär man ned på resurserna till arbetsmarknadsinsatser? Varför har man tagit bort extratjänsterna? Varför finns det färre insatser samtidigt som man inte öppnar upp etableringsprogrammet och gör det mer individanpassat?

Anf. 12 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack, Sofia Amloh, för ditt engagemang i de här frågorna! Jag vet att ledamoten har haft flera interpellationsdebatter med tidigare ministrar och har ställt många skriftliga frågor. Det tyder på ett stort personligt engagemang hos ledamoten. Det välkomnar jag.

Det ligger också helt i linje med regeringens syn på detta. Utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden är en högt prioriterad fråga för regeringen. Vi vill se till att vi får ett samhälle där människor får möjlighet att komma in i samhället och möts av höga förväntningar men också

många möjligheter. Man får många möjligheter när man kommer hit till Sverige, får uppehållstillstånd och till slut blir svensk medborgare. Det är en stor möjlighet.

Samtidigt var inte alla insatser som Socialdemokraterna genomförde när de satt vid makten perfekta. Det tror jag att också Socialdemokraterna måste erkänna. Det är viktigt att olika typer av insatser inte blir en sorts förvaring, utan det ska vara insatser som leder till att man kan få ett riktigt jobb.

De utvärderingar som finns av de så kallade extratjänsterna, som ofta var i kommunernas regi, visar att den absoluta merparten av dem som gick den typen av program inte fick ett riktigt arbete därefter, utan det blev till stor del en sorts förvaring.

Regeringen har en helt annan syn på detta. Vi tror inte att Sverige ska ha en arbetsmarknadspolitik där man inte ger människor chansen att komma vidare till ett riktigt jobb eller till andra insatser. Därför satsar vi på andra insatser som leder till jobb. Det kan handla om yrkesutbildningar inom ramen för komvux verksamhet. Där kan man gå en utbildning för att få arbete inom omsorgen, bli busschaufför eller motsvarande. Det kan handla om utbildningar till bristyrken på den tekniska sidan eller inom yrken där det väntar ett arbete i andra änden.

Det är detta som är fokus i vår jobbpolitik, inte att ha insatser där människor passivt år efter år går en insats utan att därefter kunna gå vidare till ett jobb där de försörjer sig själva.

Anf. 13 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Till att börja med vill jag säga att allt såklart inte har varit perfekt. Men extratjänsterna är en ganska god start. Det går inte att förneka att dessa kvinnor gick till ett arbete på morgonen. De var på en avdelning på ett äldreboende där de gjorde nytta och var behövda. De plockade i och ur diskmaskinen mellan alla måltider i lunchrummet eller matsalen. De bakade bröd, vilket var otroligt uppskattat. Jag är inte beredd att gå så långt som att säga att detta inte spelade någon roll eller att kalla det förvaring.

Det har varit betydelsefullt för dem att ha en extratjänst och vara på en arbetsplats för att lära sig språket. Varför ta bort det helt i stället för att jobba vidare med det? Hur kan man komma vidare? Hur kan vi kompetensutveckla kvinnor, som det ofta har handlat om, i extratjänsterna på äldreboenden så att de kan bli undersköterskor? Varför har man inte gjort det?

Statsrådet tar dessutom upp att människor får etablera sig här. Jag måste ändå få ta tillfället i akt och fråga om det. Jag blir konfunderad, för regeringen säger ju sällan att människor är välkomna hit. Man säger tvärtom, det vill säga att människor inte är välkomna hit. Man är beredd att betala ganska mycket skattepengar för att få människor som redan är etablerade att lämna landet. Samtidigt har vi både stora behov av kompetens och kompetensbrist.

I stället säger man att människor inte är välkomna, och är de här ska de inte vara kvar här. Att statsrådet sedan står här och talar om integration låter väldigt märkligt.

Prot. 2024/25:11
26 september

Svar på
interpellationer

Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för hennes engagemang i dessa frågor.

Det är viktigt för Sverige att vi fortsättningsvis bedriver en stram invandringspolitik. Vårt samhälle har tagit ett mycket stort ansvar för Europas flyktingpolitik under väldigt många år, så till den grad att vi har landat i slutsatsen att Sverige inte kan ta hela ansvaret eller ett lika stort ansvar för alla de människor som kommer till Europa som Sverige har gjort tidigare. Vi behöver därför ha en stram invandringspolitik så att vi har förutsättningar att integrera de människor som finns i Sverige.

Vi behöver samtidigt ha invandring av människor med hög kompetens, det vill säga högkvalificerad arbetskraft, som kommer hit och kan arbeta från dag ett. Sådan invandring behöver Sverige med all sannolikhet ha mer av. Men en stram invandringspolitik är viktig för att integrationspolitiken ska fungera.

Herr talman! Det är viktigt att ha en politik som har höga förväntningar på människor. När man kommer till Sverige får man många möjligheter. Man får tillgång till det svenska välfärdssamhället, men man har också förväntningar på sig att leva upp till sin skyldighet att lära sig språket, söka arbete och göra allt man kan för att försörja sig själv. Detta gäller inte minst utrikes födda kvinnor. För dem finns en palett av åtgärder så att de kan få hjälp, men de har också ett mycket stort personligt ansvar.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:18 om nya varsel på Arbetsförmedlingen

Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Serkan Köse har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att Arbetsförmedlingen kan uppfylla sitt uppdrag trots de aktuella nedskärningarna, hur jag och regeringen avser att säkerställa att stödet till arbetssökande inte påverkas negativt av dessa varsel samt om jag anser att Arbetsförmedlingen har de resurser som krävs för att möta den ökande arbetslösheten och, om inte, om jag avser att verka för att mer resurser skjuts till.

Arbetsförmedlingen behöver bli mer effektiv med ett tydligt fokus på dess kärnverksamhet. Myndighetens förvaltningsmedel behöver användas mer effektivt utifrån dess uppdrag när det gäller bland annat bedömning och planering av stöd och insatser för arbetssökande, kontroll av de arbetslösas sökaktivitet och stöd i arbetsgivares rekryteringsarbete.

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att analysera och bedöma effektiviteten i Arbetsförmedlingens användning av förvaltningsmedlen. Analyser och bedömningar ska ta sin utgångspunkt i hur användningen av förvaltningsmedlen stöder myndighetens uppgifter och uppdrag, med särskilt fokus på myndighetens arbete med arbetssökande och arbetsgivare. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 januari 2025.

Alla som kan arbeta ska arbeta. Det är en förutsättning för det svenska välfärdssamhället. Sysselsättningsgraden är hög i Sverige. De främsta utmaningarna på arbetsmarknaden kan kopplas till den höga arbetslösheten. Regeringens strategi för att få fler i arbete och en välfungerande arbetsmarknad är inriktad på att återupprätta arbetslinjen, aktivera arbetslösa samt prioritera kostnadseffektiva åtgärder och utbildningar som gynnar kompetensförsörjningen. Arbetsmarknadspolitiken behöver bli mer effektiv. Arbetslösa har varierande kunskap, kompetens och förutsättningar i övrigt, och många klarar av att söka jobb på egen hand.

Arbetslösheten är dock till stor del strukturell. En stor andel av de arbetslösa har begränsade färdigheter och står långt ifrån arbetsmarknaden. För dessa finns det ett större behov av stöd och åtgärder som bör vara kostnadseffektiva och anpassas till de arbetslösas olika förutsättningar och behov. För att underlätta inträdet på arbetsmarknaden behövs bland annat insatser som ger goda kunskaper i svenska språket eller arbetsplatsnära erfarenhet.

Herr talman! För att ge förstärkt stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden föreslås i budgetpropositionen för 2025 att Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag ökas med 79 miljoner kronor 2025. Anslaget beräknas öka med 158 miljoner kronor 2026 och med 238 miljoner kronor från och med 2027 för att Arbetsförmedlingen i högre utsträckning ska tillhandahålla förstärkt stöd med egen personal till arbetssökande med stora stödbehov, som ett komplement till matchningstjänster. Det är en viktig åtgärd bland annat för att stärka möjligheterna till arbete för utrikes födda, och därmed förbättra integrationen, och för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Samtidigt minskas medlen för matchningstjänster.

Regeringen utgår ifrån att myndigheten på ett ansvarsfullt och långsiktigt hållbart sätt anpassar sin verksamhet efter de av riksdagen beslutade medlen.

Regeringen följer noga utvecklingen på arbetsmarknaden och Arbetsförmedlingens arbete.

Anf. 16 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Mats Persson för svaret.

Sverige befinner sig fortfarande i en lågkonjunktur, och arbetslösheten är nu den högsta på tio år om vi bortser från pandemin. Det här är inte mina ord, herr talman, utan det är regeringens egna uppgifter.

Vi har i dag över 360 000 människor som står utan jobb i Sverige, vilket placerar Sverige bland de länder med högst arbetslöshet i Europa. Endast Spanien och Grekland har högre siffror, enligt Eurostat.

Kort sagt, herr talman, har vi en arbetslöshetskris i Sverige. Vi har också en regering som inte verkar ta detta på allvar. Jag har också lyssnat på tidigare debatter. Jag kan konstatera att fallet är så att regeringen inte inser att vi har en kris på svensk arbetsmarknad i dag.

Herr talman! Bara på ett år har arbetslösheten ökat med 29 000 personer, och det är ungdomar som drabbas allra hårdast. I dag är 46 000 unga människor arbetslösa, vilket är en tydlig och oroande ökning jämfört med förra året.

Men detta är bara toppen på isberget. Varslen ökar överallt. Senast gick Northvolt ut och meddelade att man varslar 1 600 personer. Vi ser en liknande utveckling inom byggbranschen, handeln, transport och flera andra sektorer. Vad gör då regeringen i denna arbetslöshetskris? Det korta svaret är, herr talman: ingenting.

Det är oroande att vi har en regering som helt saknar en plan för att hantera den växande arbetslösheten. Situationen blir bara värre, arbetsmarknadsministern.

Som om inte detta vore nog varslar nu den myndighet som ska jobba med dessa frågor om uppsägningar – igen. Det är inte första gången Arbetsförmedlingen tvingas varsla eller säga upp personal. Det har hänt flera gånger under resans gång, de senaste åren. Det är en konsekvens av regeringens nedskärningspolitik inom arbetsmarknadspolitiken.

Det är inte bara en omstrukturering. Det är en försvagning av en myndighet som redan är under press, i en tid när arbetsmarknaden står inför stora utmaningar att hantera.

Herr talman! Det är en mycket oroande utveckling på svensk arbetsmarknad. Allt fler människor behöver hjälp av Arbetsförmedlingen, och Arbetsförmedlingen varslar och anser inte att man har tillräckligt med kapacitet för att klara av detta.

Men, herr talman, detta är inte en isolerad händelse. Varslen ökar inte bara inom industrin och byggsektorn utan även inom offentlig sektor och i våra regioner. På våra sjukhus tvingar stora underskott nu fram både anställningsstopp och uppsägningar. Samtidigt som arbetslösheten stiger levererar denna regering inga lösningar. Man drar tvärtom resurser från den myndighet som, som sagt, har i uppgift att hjälpa människor tillbaka in på arbetsmarknaden. Detta är en politik som slår hårdast mot de mest utsatta – ungdomar, långtidsarbetslösa och de som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Herr talman! Varje gång högern har haft möjlighet har man slaktat arbetsmarknadspolitiken. I budgeten 2019, när M, KD och SD gick ihop, fick man igenom drastiska nedskärningar på arbetsmarknadsprogram och insatser men också på förvaltningsanslag.

Mats Persson säger i sitt svar att man ökar förvaltningsanslaget med 79 miljoner kronor nästa år. Men låt oss vara ärliga mot varandra, statsrådet. Det är inga nya pengar. Det är en omfördelning från andra viktiga program. Regeringen flyttar bara runt medel, vilket också står i budgeten, från arbetsmarknadspolitiska program och insatser till förvaltningsanslaget.

Med tanke på läget vill jag gärna fråga statsrådet: Hur ska Arbetsförmedlingen klara sitt uppdrag att hjälpa människor tillbaka till arbete när regeringen och Sverigedemokraterna systematiskt har dragit ned på resurserna de senaste åren?

Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Herr talman! Tack, Serkan Köse, för din interpellation och för ditt engagemang i dessa frågor! Jag vet att det är djupt och brett. Jag välkomnar det.

Jag tror att man ska vara ärlig och säga att Socialdemokraterna och den borgerliga regeringen har olika syn på arbetsmarknadspolitiken, precis som ledamoten Serkan Köse lyfter fram. Det finns ideologiska skillnader när det gäller vad vi tror har effekt och hur vi tycker att politiken ska vara utformad.

Vi tror att det är viktigt att ha fokus på att människor ska få stöd men att det stödet ska innebära att man kan få ett riktigt arbete och att utbildningarna ska ske nära arbetsgivarna och näringslivets behov. Det är viktigt att se till att ha höga förväntningar på människor, att de söker arbete, att de flyttar dit där jobben finns och att de lär sig det svenska språket. Det tycker regeringen är en viktig utgångspunkt för detta arbete.

En annan viktig del handlar om att se till att vi inte har för mycket byråkrati i den svenska staten. Det är ett problem att vi under för lång tid har haft en växande andel administratörer, kommunikatörer och byråkrater som inte direkt arbetar i välfärdens kärna. De delarna har vuxit, och den administrativa överbyggnaden behöver vi göra någonting åt.

Jag möter alldeles för ofta människor som arbetar i staten och i välfärdens kärna som upplever att det ständigt kommer nya pålagor uppifrån, nya chefer och nya administrativa så kallade stödfunktioner som mest gör att det blir merarbete på välfärdsarbetarnas och de statligt anställdas bekostnad.

De varsel som nu är lagda på Arbetsförmedlingen handlar om stab och stödfunktioner. Det handlar inte om arbetsförmedlare som arbetar med kärnverksamheten, utan det handlar om andra kompetenser på myndigheten. Det kommer att vara en minskad administrativ överbyggnad och mer fokus på kärnverksamheten – att få folk i arbete, att se till att de söker de jobb som finns och att se till att de tar det egna ansvar som vi som företrädare för Sveriges skattebetalare och svenska folket har rätt att förvänta oss.

Anf. 18 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag upplever utifrån statsrådets svar att statsrådet inte tar krisen på den svenska arbetsmarknaden på allvar. Jag upplevde inte riktigt att statsrådet sa någonting om detta. Detta framkom också tydligt i statsrådets första svar.

Jag nämnde att vi har den högsta arbetslösheten på tio år – det är inte mina ord utan regeringens ord – och att vi befinner oss i toppskiktet inom EU. Samtidigt nämnde jag att varslen och konkurserna ökar. Och den myndighet som ska hjälpa människor tillbaka i arbete säger upp personal. Även om det är andra kompetenser kommer det att ha betydelse för myndighetens verksamhet och prioriteringar. Väldigt mycket av de kompetenserna och de arbetsuppgifterna kanske kommer att ligga på arbetsförmedlare. Det vet vi inte. Det pågår en diskussion om hur man ska hantera det.

Men detta är inte något som har dykt upp nu, utan så har det varit sedan 2019. Varje gång högern har haft makten och möjligheten har man dragit ned på resurserna till den aktiva arbetsmarknadspolitiken och till Arbetsförmedlingen. Man har halverat de arbetsmarknadspolitiska insatserna från 2018 till i dag.

I detta läge, när krisen är så djup på svensk arbetsmarknad, hade jag förväntat mig tre saker av statsrådet: att regeringen visar krismedvetenhet, att det finns en tydlig handlingsplan och att regeringen presenterar reformer och insatser för att få fler i arbete.

Herr talman! Låt mig påminna om att både reformlistan och propositionslistan ekar tomma.

Sedan delar jag helt statsrådets uppfattning, som framkommer i svaret, att alla som kan arbeta ska arbeta. Det säger jag också på tal om tidigare diskussion om bidragslinjen. Men för att man ska lyckas arbeta krävs det en aktiv arbetsmarknadspolitik, och det krävs reformer. Det krävs också politiska idéer och förslag och en handlingsplan för hur man ska få fler människor i arbete.

Man kan konstatera att i stället för att statsrådet kommer till denna diskussion med konkreta förslag lyfter regeringen fram, vilket också lyftes tidigare, sänkta skatter och försämrade a-kassa. Skattesänkningar presenteras som en lösning på alla problem, men verkligheten visar något helt annat.

Låt mig också konstatera, herr talman, att Finanspolitiska rådet har varit tydligt i sin senaste rapport, som jag tror att statsrådet har tagit del av. Den handlar om regeringens strategi med skattesänkningar och ekonomiska incitament. Det har väldigt liten eller ingen påverkan på sysselsättningen. Det rådet lyfter och konstaterar är att vad som behövs är en förbättrad matchning mellan arbetsgivarnas behov och de arbetssökandes kompetens. Trots det kan vi se att regeringen helt ignorerar detta och inte kommer med några konkreta förslag på hur man ska rikta satsningar på utbildning, omställning och stöd till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Statsrådet har tidigare sagt att man satsar väldigt mycket på yrkesvux och yrkeshögskoleutbildning. Det gör man visserligen, och det är viktigt, tycker även jag, för att möta specifika behov på arbetsmarknaden. Men samtidigt kan vi se att andra delar av vuxenutbildningen har drabbats av nedskärningar. Både 2022 och 2023 drog man ned på vuxenutbildningen med över 1 miljard. Sedan gjorde man en viss återställning i 2024 års budget, men det ligger fortfarande under behovet.

Här står vi i dag, och jag hoppas och förväntar mig att statsrådet kan säga något mer konkret om hur man ska hantera utvecklingen på svensk arbetsmarknad och få fler människor i arbete. Kommer vi att kunna se någon tydligare reform från regeringen?

Anf. 19 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Fru talman! Tack till Serkan Köse för interpellationen och frågorna!

Det är helt riktigt så att vi har ett tufft ekonomiskt läge både i Sverige och i Europa. Vi har en utdragen lågkonjunktur som har varit djupare i Sverige än i flera andra länder. Lågkonjunkturen har sin grund i en kostnadschock, en kostnadskris, som har drabbat hushållen i Sverige i form av en kraftigt höjd inflation som tvingat centralbanker runt om i världen, inklusive i Sverige, att chockhöja räntorna så att en låntagare som tidigare kunde ha ett bolån till 1,5 procents ränta har en ränta på 4,5 procent. Det är en dramatisk ökning för många hushåll, vilket i ett land där de flesta har rörlig ränta på sitt bolån naturligtvis påverkar konsumtionsutrymmet och därmed de branscher som är väldigt beroende av att konsumenterna kan

konsumera. Handel, restaurang och byggbranschen är tre exempel där efterfrågan har strypts, inte på grund av den svenska regeringen, inte på grund av Socialdemokraterna utan ytterst på grund av omvärldsfaktorer som tog sin början i Putins invasion av Ukraina men som också har andra geopolitiska orsaker och som svenska beslutsfattare och politiker har att hantera.

Regeringens uppfattning har varit och är att inflationsbekämpningen därför är helt avgörande. Det är enbart genom att få ned inflationen som vi kan få ned räntorna och få de ekonomiska hjulen att rulla något snabbare. Hushållen märker skillnad, och det gör att de kan öka sin konsumtion och på det sättet få igång den svenska ekonomin.

Samtidigt räcker det naturligtvis inte att bekämpa inflationen. Vi behöver också se till att människor är rustade och förberedda och har förutsättningar att ta de lediga jobb som trots allt finns. Det finns nämligen branscher som skriker efter arbetskraft trots att det är lågkonjunktur, och därför gör regeringen historiska satsningar på yrkesutbildningar inom ramen för yrkeshögskolan, där nio av tio får jobb och där man i regel har ett yrke som väntar på en i andra ändan, men också inom det som heter yrkesvux där man kan utbilda sig till ett yrke som bussförare eller för att arbeta i kommunens äldreomsorg.

Detta är viktiga utbildningsinvesteringar både för den enskilde som får mer makt och möjligheter att växa men också för arbetsmarknaden, eftersom det gör att vi kan fylla de kompetensgap som finns på den svenska arbetsmarknaden. Utbildning hänger väldigt starkt ihop med en effektiv arbetsmarknadspolitik som gör skillnad.

Fru talman! När det gäller Arbetsförmedlingen ska man också komma ihåg att det är en myndighet som under många år, både under socialdemokratiska regeringar och nu under en borgerlig regering, har lämnat tillbaka väldigt mycket av de pengar man har fått från riksdagen. Man har inte kunnat använda alla de pengar som beslutsfattarna har velat att man ska använda, och det vittnar om systemfel som vi behöver hantera och lösa så att pengarna kommer till användning där de gör nytta och skillnad.

Anf. 20 SERKAN KÖSE (S):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag delar helt uppfattningen att pengar som är avsatta för verksamhet inom Arbetsförmedlingen och den typen av ändamål ska användas. Jag kan också konstatera att från 2006 fram till i dag har Arbetsförmedlingen kontinuerligt skickat tillbaka medel, och det finns det förklaringar till, vilket även statsrådet vet. Det är inte så att man inte vill förbruka pengarna och därför skickar tillbaka medel, utan det är konjunkturella, strukturella och andra typer av orsaker som har bidragit till att alla destinerade medel till arbetsmarknadspolitiska insatser inte används. Förvaltningsanslaget kanske inte kan användas därför att man har haft mindre personal, vilket påverkar andra typer av åtgärder. Det finns alltså en historik, och det har statsrådet koll på.

Jag delar som sagt uppfattningen att pengarna ska användas, och där har regeringen möjlighet att tänka om. Finns det sätt att använda pengarna inne i systemet på ett annat sätt? Jag menar att regeringen borde komma tillbaka med någon typ av plan: Vad gör vi med de pengar som ändå blir över?

Prot. 2024/25:11
26 september

Svar på
interpellationer

När vi ändå pratar om krismedvetenhet och så vidare tog ju regeringen bort investeringsstödet mitt under bostadskrisen. Var det riktigt smart av regeringen att ta bort investeringsstödet i stället för att stimulera bostadsbyggandet så att byggnadsarbetare kunde behålla sina jobb? I stället väljer man att sänka skatten med 27 miljarder. 45 procent av de 60 miljarderna har gått till skattesänkningar. Jag, Mats Persson, Jimmie Åkesson med flera får flera tusen kronor i skattesänkningar medan väldigt många svenskar och svenska hushåll inte får ta del av dessa skattesänkningar. Barnfamiljer och ensamstående förlorar också väldigt mycket på detta, inte minst när man tittar på hur regeringen har prioriterat när det gäller bostadsbidraget, där man tar bort tillägget.

Det finns alltså väldigt stora ideologiska skillnader när det gäller hur 60 miljarder ska fördelas. Men jag förväntar mig återigen, kopplat till diskussionen om arbetsmarknadspolitiken, att regeringen tar den här krisen på allvar. Jag förväntar mig också att statsrådet kommer tillbaka med en tydlig plan för hur Sverige ska sig ur krisen. 360 000 människor är för många, statsrådet!

Tack för debatten!

Anf. 21 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS
PERSSON (L):

Fru talman! Tack, Serkan Köse, för ditt engagemang och för en utmärkt interpellationsdebatt!

Jag tror inte att jag har förutsättningar att övertyga Socialdemokraterna om vikten av arbetslinjen. Det tror jag dessvärre är kört. Under så många år har Socialdemokraterna och Serkan Köse i handling visat att ni inte går att övertyga. Ni kommer att rösta emot varje förslag som vi lägger fram om att göra det mer lönsamt att jobba.

Nu ser vi till att alla som arbetar i Sverige får en skattesänkning. Jag misstänker att Socialdemokraterna kommer att rösta emot, för det har ni gjort varje gång vi har lagt fram sådana förslag. Varje gång vi vill göra det mer lönsamt att jobba i stället för att leva på bidrag kommer Socialdemokraterna att möta det med att lägga förslag som höjer bidragen och som gör att det inte längre lönar sig att jobba. Här går en ideologisk skiljelinje mellan Liberalerna och Socialdemokraterna.

Jag tror inte heller att jag kommer att kunna övertyga Socialdemokraterna om vikten av att man inte bara har rättigheter utan även skyldigheter när man lever i Sverige. Man har en skyldighet att göra allt man kan för att ta de jobb som finns, att flytta till lediga jobb, att lära sig svenska för att få bättre förutsättningar att kunna jobba, att själv ta det ansvar som krävs för att kunna vara anställbar i det svenska samhället. Jag tror inte att jag kommer att kunna övertyga Socialdemokraterna om det heller.

Trots detta vill jag tacka ledamoten för en trevlig debatt och för en god ton. Jag hoppas att vi kan samarbeta kring de frågor där vi tycker någorlunda lika framöver. Det ser jag fram emot.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 22 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Staffan Eklöf har frågat mig om vilka initiativ för ökad rättssäkerhet för djurhållare som redan har tagits och vilka ytterligare initiativ jag kan överväga.

Djurskyddslagstiftningen utgör en del av det förvaltningsrättsliga systemet, och tillämpningen av den innebär en myndighetsutövning mot enskilda – djurhållare i det här fallet. Att myndighetsutövningen sker på ett korrekt sätt är angeläget inte bara för djurhållaren utan också för att upprätthålla förtroendet för våra myndigheter. Det är tydligt att djurskyddslagstiftningen och tillämpningen av den kan väcka starka känslor både hos djurhållare och hos allmänheten.

Rättssäkerheten är särskilt betydelsefull när ingripande beslut fattas mot djurhållare. Kontrollmyndigheternas möjlighet att besluta om till exempel omhändertagande av djur eller djurförbud innebär betydande inskränkningar i enskildas fri- och rättigheter, samtidigt som det är av stor vikt att myndigheterna kan ingripa när det är nödvändigt för att skydda djur som far illa.

Utifrån olika situationer kan olika beslut vara aktuella och rimliga att fatta. Vilket eller vilka beslut beror förstås helt på de omständigheter som råder.

Fru talman! Jag kan naturligtvis inte uttala mig om vilka beslut som är de rätta i enskilda fall. Det är upp till myndigheterna som tillämpar lagstiftningen att göra den bedömningen, i första hand länsstyrelserna och i andra hand de allmänna förvaltningsdomstolarna efter eventuellt överklagande av länsstyrelsernas beslut.

Utöver möjligheten att överklaga ärendet till en allmän förvaltningsdomstol finns också en möjlighet att vända sig till Riksdagens ombudsmän, i dagligt tal Justitieombudsmannen, JO. JO har till uppgift att utöva tillsyn över myndigheters tillämpning av lagar och andra författningar, till exempel djurskyddslagstiftningen. En JO-anmälan kan göras om någon anser sig ha blivit felaktigt behandlad av en myndighet eller en tjänsteman på en myndighet. JO kan därefter utreda om myndigheten eller tjänstemannen arbetar enligt de lagar och regler som styr deras arbete.

Jag tvivlar inte på att misstag kan göras, och det är självklart djupt beklagligt när det sker. Det är därför viktigt att det finns möjlighet att överklaga myndigheternas beslut och att myndigheters handläggning kan granskas av tillsynsmyndigheter.

Jag kan bara tänka mig hur omvälvande det måste vara att till exempel få sina djur omhändertagna och vilken sorg man måste känna om man hamnar i en sådan situation. Jag är dock övertygad om att kontrollmyndigheterna inte fattar sådana ingripande beslut lättvindigt. Sådana åtgärder beslutas i mycket allvarliga situationer och med beaktande av olika aspekter som vägs mot varandra. Det handlar om att behandla människor med respekt och att inte ingripa i onödan eller alltför kraftfullt. Men det handlar också om att se till att djuren har det bra och inte lider. Det finns många olika omständigheter att ta hänsyn till i detta. Utan att förneka att misstag kan ske är det min uppfattning att aktuell myndighetsutövning i regel sker på ett rättsligt korrekt och väl avvägt sätt.

Svar på
interpellationer

Anf. 23 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Jag tackar ministern för det inledande svaret.

Djurhållare i Sverige kan vara stolta över våra stränga djurskyddsregler och djurvälfrädsregler. Det är självklart för oss att djuren ska ha det bra. Det är en del av vår kultur, kan man till och med säga. Men den aspekt jag reser är att det är lika viktigt att de ärenden som rör djurskyddet och djurvälfräden får en rättssäker behandling. Om någon fälls oskyldigt är det naturligtvis en tragedi för den enskilde, och det minskar förtroendet för myndigheter och lagstiftning. Det i sin tur får ytterligare konsekvenser.

Jag har nu under en längre tid nåtts av många historier med exempel på tvivelaktiga djurskyddsåtgärder som riktar sig mot djurhållare av både produktionsdjur och sällskapsdjur. Det finns exempel på människor som troligen på felaktig grund har blivit av med sina djur. De har förlorat djur de tycker om och som har varit deras levebröd. Men de har inte bara förlorat djuren, utan vissa av dem som har drabbats har även förlorat tilltron till myndigheter, domstolar och att vårt samhälle fungerar rättssäkert och rättvist.

Det ska sägas att exemplen kommer från en stor totalvolym av ärenden, och det bör också sägas att de allra flesta avgörandena sannolikt är korrekta och att de flesta inspektörerna, i 99 fall av 100, gör ett bra jobb.

Men för oss som har fått det hedrande uppdraget att styra och stifta lag gäller det att skapa system som i tid hittar de få inspektörer som gör fel och se till att de rättar sig eller skiljs från sina uppgifter. Det handlar om att hitta de ovanliga fallen där de duktiga inspektörerna råkar göra fel en måndagsmorgon i en oklar situation.

Det kommer även an på oss att skapa ett system där den enskilde kan få en fungerande överprövning och rättelse, samtidigt som djurskyddet inte försämras. Jag tror att det går att förena. Det finns många exempel på lidande hos djur just på grund av omhändertagandet, det vill säga en kontraproduktiv situation.

Jag misstänker att en reform, som jag än så länge inte har givit en struktur utan bara antyder, skulle uppskattas av de duktiga inspektörerna. Då vet de att om de skulle göra fel fångas de upp av ett system som rättar till det hela.

Jag har sett följande problem: Att lidande inte alltid konstateras av veterinär innan omhändertagande. Att djurhållaren inte alltid kan få en andra bedömning av veterinär innan avlivning eller försäljning. Att kostnaden för omhändertagande, som den misstänkte djurägaren själv betalar, skenar. Att den som vinner ett ärende i domstol, och frias från brottsmisstankar, inte alltid får tillbaka sina djur. Att omhändertagande kan ske och djurförbud utdömas vid en risk för framtida lidande. Ibland är dessa riskbedömningar väl fantasifulla, enligt min mening. Att domstolar ibland verkar lita blint på dem som utgör professionen. Att det ibland pågår rent missbruk, till exempel veterinärintyg påskrivna in blanco. Att sekretess verkar användas alltför lättvindigt. Att tipsares anonymitet kan missbrukas, och att mer ingripande åtgärder vidtas än vad som skulle behövas för att lösa problemet.

Utifrån den stora mängden problematiska berättelser anser jag att det är uppenbart att något måste göras, även om det skulle visa sig att bara hälften av historierna håller för en djupgranskning.

I nästa anförande tänkte jag gå in på förslag, och jag vill gärna höra ministrernas initiala åsikter.

Prot. 2024/25:11
26 september

Anf. 24 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Det är viktigt att vi i beslutande position, precis som ledamoten är inne på, värnar de system som finns och utvecklar där vi ser att det brister. Men vi får inte glömma bort de etablerade rättsprinciperna, som bland annat ska se till att all myndighetsutövning har lagligt stöd, att åtgärderna är rimliga och lämpliga för ändamålet, att ärendena blir ordentligt utredda och att parter i en beslutsprocess har rätt till full insyn i ärendena. Det är de rättsprinciper vi alla ska värna.

Ett beslut som går emot en enskild ska innehålla klagörande motivering om vilken lagstiftning som har tillämpats och tydliga grunder till varför beslutet ser ut som det gör i det enskilda fallet.

Interpellanten har gett flera förslag, bland annat att precisera djurskyddslagen, djurskyddsförordningen eller förvaltningslagen. Dessa har relativt nyligen uppdaterats för att moderniseras och bli tydligare och mer ändamålsenliga. Det är också för att ytterligare stärka enskildas rättssäkerhet.

Interpellanten har även föreslagit att det ska ställas kompetenskrav så att tillsynspersonal ska ha förståelse för de näringar de granskar. Vad gäller kompetenskrav hos kontrollpersonal är det reglerat dels i djurskyddslagen, dels i en EU-förordning om offentlig kontroll i livsmedelskedjan att det ska finnas djurskyddsutbildad personal i tillräcklig omfattning för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Kontrollmyndigheter som utför djurskyddskontroller har ett stort ansvar att göra korrekta bedömningar.

Det har tagits fram checklistor och vägledningar i syfte att se till att kontroller utförs på ett likvärdigt sätt och att bedömningar blir enhetliga i hela landet. Dessa är till hjälp för kontrollanten och även för djurhållaren, som på egen hand kan utläsa vad som behöver uppnås för att efterleva vår djurskyddslagstiftning.

Anf. 25 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Jag tycker att det som har gjorts är väldigt positivt, och det har gjorts mycket. Men eftersom berättelserna är så många och skiftande till sin karaktär där människor upplever sig ha blivit felbehandlade tror jag att det är dags för ett helhetsgrepp om frågorna.

Jag måste också säga att jag är glad att ministern har sjösatt en utredning om förenkling av regler inom lantbruket. Jag ser det som naturligt att rättssäkerhetsfrågor skulle kunna komma in i den utredningen, och har jag förstått det rätt är det också tanken. Om det inte är så skulle ett tilläggsdirektiv till utredaren göra det möjligt.

I övrigt har vi lite olika förslag på vad man skulle kunna göra. Ministern nämnde ett par stycken. Men för att få ett helhetsgrepp kanske man skulle överväga att tillsätta en kommission som genomlyser hur länsstyrelserna och domstolarna hanterar jordbruksärendena eller en utredning som specifikt går igenom djurskyddslagen och föreslår förändringar eller överväga att införa en djurhållarombudsman som kan bedriva tillsyn av myndighetsarbetet, medla i tvister och driva rättssaker eller ge Justitie-

Svar på
interpellationer

ombudsmannen ett särskilt uppdrag med större befogenheter än i dag – eller i alla fall ge privatpersoner rättshjälp vid överklaganden.

Man kan annars införa kompetenskravet som ministern nämnde, som dock inte omfattar förståelse för till exempel en näring – att man är insatt i vad som krävs för att bedriva till exempel mjölkproduktion. Det saknas i dag, och det skulle kravet kunna kompletteras med.

Sedan tycker jag att man borde säkerställa nära efterlevnad av förvaltningslagen och dess legalitetsprincip, proportionalitetsprincipen och objektivitetskravet genom att ställa krav i regleringsbrevet till länsstyrelserna på redogörelser för hur de agerar för att följa förvaltningslagen.

Det är mycket riktigt så att förvaltningslagen uppdaterades för några år sedan, och det gjordes för att den inte uppfattades på ett korrekt sätt. Efterlevnaden var inte tillräcklig. Men de berättelser jag fått ta del av pekar på att efterlevnaden kanske inte är tillräcklig än i dag, trots specificeringarna i förvaltningslagen.

De här bestämmelserna i lagen är centrala. De säkerställer god myndighetsutövning. De har till och med lyfts fram i djurskyddslagen i en passage. Jag menar att om man hade följt förvaltningslagen mycket nära hade många av de situationer som jag fått beskriva för mig inte uppstått över huvud taget, och de som hade uppstått hade utvecklats på ett bättre sätt med bättre insyn och bättre dialog. Situationen hade också varit bättre för egenkorrigering hos länsstyrelserna.

Vårt förslag, som är ett skarpt förslag, är att regleringsbrevet för samtliga länsstyrelser ska innehålla krav på redogörelser för hur de följer förvaltningslagens bestämmelser, inklusive proportionalitetsprincipen och legalitetsprincipen. Det skulle ge förvaltningslagens krav större uppmärksamhet, sporra en intern diskussion såväl inom som mellan länsstyrelserna, tydliggöra skillnader mellan olika myndigheter, underlätta spridningen av goda exempel samt göra det lättare för förvaltningsrätten att pröva länsstyrelsernas myndighetsutövning och göra det enklare för regeringen att skaffa sig en god bild av vilka åtgärder som krävs. Vårt förslag träffar just de länsstyrelser och just de handläggare som inte riktigt håller måttet och inte de andra, som sköter sig.

Nu ligger länsstyrelserna inte under ministern, men regleringsbrevet bereds väl gemensamt. Det är också ministrarnas partikamrat som är minister för de frågorna, så man kan ändå hoppas. Det är ett förslag värt att överväga, eller hur?

Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag och interpellanten är överens om att djur ska ha det bra, att Sverige har en stark djurskyddslagstiftning och att de regler vi har självklart ska tillämpas på ett proportionerligt och rättssäkert sätt.

Med det sagt: Ser vi uppenbara problem i framtiden är det klart att vi ska rätta till dem. Men vi har väldigt många funktioner på plats redan i dag som ska jobba åt det håll som interpellanten skriver om.

I djurskyddslagen står det bland annat att kontrollmyndigheterna ska underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen genom rådgivning och information. Jag förutsätter såklart att det görs. Men kontrollmyndigheterna har också en skyldighet att vidta lämpliga åtgärder med anledning av överträdelser av lagen, och det kan till exempel vara beslut om omhändertagande av djur. När överträdelser har lett till djurs

lidande eller inneburit en konkret risk för lidande ska kontrollmyndigheterna även anmäla de överträdelserna till polis eller åklagare.

Myndigheterna arbetar kontinuerligt med att utveckla djurskyddskontrollen i syfte att göra den mer rättssäker, likvärdig och effektiv. Här finns exempelvis rådet för djurskyddskontroll, där Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverkar. I deras målbild ingår bland annat likvärdighet över landet vad gäller bedömningar av brister och vidtagna åtgärder för att uppnå efterlevnad av djurskyddslagstiftningen. Myndigheterna ska också ge snabb återkoppling och tydlig information i kontroll- och ansökningsärenden, och djurhållaren ska uppleva ett gott bemötande i kontrollsituationen.

Det finns alltså många verktyg. Det betyder inte att man aldrig ska ändra någonting eller förfina någonting. Det vill jag inte säga, men jag vill i det här sammanhanget peka på att det redan finns mycket på plats – även om det mesta här i vår värld kan bli bättre.

Anf. 27 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Grundfrågan är väl egentligen att om vi ser att det finns problem är vi beredda att vidta ytterligare anstalter och åtgärder. Men frågan är om vi ser problemen.

För att vi ska se problemen kanske vi måste gå till aktiv handling för att göra en genomlysning, kanske rent konkret som ett uppdrag, en kommission eller en utredning eller systematiskt på det sättet att man ger uppdrag till länsstyrelserna i regleringsbrevet att som en ständig process, en årlig process, redovisa hur de följer förvaltningslagen och använder det som ett verktyg för att förändra myndighetsutövningen i god riktning – för dem som behöver det. De flesta sköter ju sitt jobb väl.

En sådan förändring av regleringsbrevet till länsstyrelserna, en sådan reform, skulle vara positiv även på andra områden och för andra myndigheter där myndighetsutövning görs mot enskilda. Det skulle underlätta fungerande lösningar på många andra områden såsom kalkbrott, torvskörd och vargjakt – på alla områden där det finns svåra avvägningar att göra och där man som verksamhetsutövare vet hur verksamheten ser ut och hur man kan uppfylla kraven i till exempel miljölagstiftningen eller djurskyddslagstiftningen men på ett sätt som fungerar för ens egen verksamhet.

Tack så mycket för den här interpellationsdebatten!

Anf. 28 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Djurskyddskontrollen är viktig för att säkerställa att djur hålls i enlighet med gällande regler. Kontrollen bidrar också till att upprätthålla allmänhetens och konsumenternas förtroende för svensk djurhållning och ytterst för svensk livsmedelsproduktion.

Men kontrollmyndigheterna har ett stort ansvar, inte bara vad gäller korrekta bedömningar utan även vad gäller professionellt bemötande. En djurskyddskontroll är en sällanhändelse för djurhållaren medan det är vardag för kontrollanten. Det är viktigt att komma ihåg den skillnaden när kontrollen utförs.

Det finns utan tvivel fall där kontrollen har gått snett och personer har blivit upprörda eller känt maktlöshet, inte minst när deras djur har tagits ifrån dem. Min uppfattning, och jag uppfattar att vi delar den, är dock att

Prot. 2024/25:11
26 september

Svar på
interpellationer

den absoluta majoriteten av kontrollerna fungerar väl men att det är fall där bedömningar går isär som ofta uppmärksammas. Jag förnekar inte att kontroller i vissa fall och avseenden kan bli bättre, men det är inte så svart som det ibland kan låta i den här debatten.

Jag tycker ändå att det i linje med djurskyddslagstiftningen är rimligt att kontrollmyndigheterna ska ingripa där det finns brister i djurhållningen. Men, och det är viktigt, bedömningarna måste vara korrekta och proportionerliga.

Avslutningsvis vill jag också tacka för denna mycket viktiga debatt och understryka att regeringen vill värna den enskildes rättssäkerhet, säkerställa ett gott djurskydd och främja god djurvälstånd.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.30 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 10 Frågestund

Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Paulina Brandberg, landsbygdsminister Peter Kullgren, statsrådet Carl-Oskar Bohlin och statsrådet Romina Pourmokhtari.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Statsrådet Paulina Brandberg besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Budgetpropositionens fördelningsprofil

Anf. 30 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! I förra veckan lämnades budgetpropositionen till riksdagen. Reaktionerna var starka och samstämmiga. Rika män är de stora vinnarna i regeringens budget. I medierna beskrev nyhetssändningar, ekonomer, politiska kommentatorer och ledarsidor fördelningsprofilen på samma sätt: Rika män är de stora vinnarna.

Sex av tio kvinnor känner att de inte kan skilja sig av ekonomiska skäl – och det var före denna budget.

Är Sveriges jämställdhetsminister stolt över fördelningsprofilen i regeringens budget?

Anf. 31 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vi håller oss till fakta. Regeringen prioriterar jämställdhet högt, och vi har lagt fram en ansvarsfull budget. Man kan säga vad man vill om mediernas rubriker, men fakta är att regeringens förslag om ökade resurser till välfärdstjänster kommer att tillfalla kvinnor i större utsträckning än män. Sammantaget är detta en budget som i väldigt stor utsträckning gynnar kvinnor. Samtidigt tar budgeten långsiktigt ansvar för välfärden och tillväxten. Detta är en budget för ett tryggare och rikare Sverige som i längden kommer att gynna både män och kvinnor.

Anf. 32 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Kvinnor och framför allt arbetarkvinnor betalar det högsta priset i kriser, oavsett om det är en pandemi eller en ekonomisk kris. Den ekonomiska självständigheten är en grundförutsättning för att uppnå jämställdhet.

Utifrån statsrådets svar konstaterar jag att Sverige har en jämställdhetsminister som är stolt över regeringens fördelningsprofil, det vill säga att rika män ska vara de stora vinnarna.

Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag delar helt bilden av att ekonomisk jämställdhet är en viktig frihetsfråga. Därför är jag stolt över att regeringen i sin budget möjliggör för alla människor att genom ISK-reformen ha ett så kallat fuck off-kapital.

Skydds jakt på varg

Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Natten till den 16 september dödades ännu en häst i Sverige efter ett vargangrepp. Denna gång skedde vargattacken i Lerdala utanför Skövde, en dryg kilometer från mitt hus. Vargobservationerna i området har varit många, och en flock på hela 14 individer har fångats av kamera. Under dessa förutsättningar var det endast en tidsfråga innan tamdjur skulle angripas då det i området finns gott om kor, får, getter och hundar.

Länsstyrelsen utlyste skydds jakt på *en* varg, trots att det rent fysiskt måste ha varit flera vargar inblandade i angreppet. Begränsningarna för skyddsjakten omöjliggjorde dessutom i praktiken förutsättningar för en lyckad skydds jakt, och efter ett överklagande blåstes den omgående av.

Hur säkerställer vi enligt Peter Kullgren ett ändamålsenligt skydds-jaktsförfarande på varg?

Anf. 35 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag kan givetvis inte uttala mig om det enskilda fallet eller den myndighetsutövning som har skett i samband med det. Jag kan dock konstatera att regeringen har sett till att skydds-jaktsriktlinjerna för primärt varg har uppdaterats. Det var lite trevande i början, men nu har det i flera fall gått betydligt snabbare att få till beslut om skydds jakt när vargar upp-

visar ett beteende vi inte vill att de ska ha, det vill säga tar tamdjur av olika slag.

Regeringen gav ett lite bredare uppdrag än det som har återredovisats, och vi är inte främmande för att gå vidare med nya uppdrag om situationen inte blir bättre.

Anf. 36 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Den otrygghet och frustration som drabbar jägare, djurägare och vanliga landsbygdsbor i vargexplosionens spår kan inte nog poängteras. Dessutom banar den rättsosäkerhet som råder kring licensjakt, skyddsjakt och försvarsjakt i kombination med myndighetsaktivism väg för ett folkligt uppror.

Vad gör regeringen för att stoppa vargens framfart och det lidande som medföljer?

Anf. 37 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! I dag beslutade ministerrådet att ändra vargens skyddsstatus från strikt skyddad till skyddad. Regeringen har arbetat hårt för att detta ska bli verklighet, och nu har det blivit det. Det är ett viktigt steg för att vi ska kunna förvalta vargen bättre.

Regeringen har också tydligt konstaterat att riksdagens återkommande beslut om att Sverige ska ha 170–270 vargar ska efterlevas, och detta arbetar vi intensivt med.

Industrifisket av strömming i Östersjön

Anf. 38 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Fru talman! Vid denna tid förra året ställde jag frågan till landsbygdsministern om regeringen kommer att verka för att stoppa industrifisket i Östersjön. Han svarade då att regeringen ska arbeta för hållbara kvoter i enlighet med den gemensamma fiskeripolitikens mål så att vi även i framtiden ska kunna ha surströmmingsberedning och ett kustnära fiske i Sverige.

Nu har ett år gått, och vi kan konstatera att larmen om tillståndet för strömmingen i Östersjön fortsätter att komma. Färsk strömming är svår att finna för den som vill äta det, och det varnades återigen för brist på surströmming inför premiären.

Det råder bred enighet om att det storskaliga industrifisket som fiskar för fiskmjöl är en stor del av problemet medan det småskaliga kustnära fisket går på knäna. Bristen på strömming hotar också hela Östersjöns ekosystem.

Min fråga till landsbygdsministern är: Kommer regeringen i årets EU-förhandlingar att verka för att stoppa industrifisket av strömming i Östersjön?

Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Det absolut mest centrala är att hålla nere kvoterna. Jag har varit med i en fiskeriförhandling, och där fick vi historiskt sett låga kvoter. För första gången någonsin infördes också tidsbegränsade trålstopp under primärt sillens och strömmingens lekperioder, vilket har gett ganska

god effekt i stora delar av Östersjön – i alla fall enligt mina kollegor runt Östersjön. Vi kommer att driva den troligtvis mest restriktiva linjen av alla även i kommande förhandling.

Frågeställaren vet lika väl som jag att det handlar om diplomati, att det handlar om förhandlingar och att det handlar om att få ett resultat. Detta kommer fortsatt att vara det som är viktigast för mig, inte en plakatpolitik som gör oss omöjliga runt förhandlingsbordet. Vi ska sträva efter att få till så låga kvoter som möjligt.

Anf. 40 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Fru talman! Östersjön och strömmingen hotas av en rad olika miljöproblem, men det enda som går att åtgärda snabbt är fisket. Den enklaste lösningen för att gynna både miljön och alla svenskar som vill äta strömming är att stoppa industrifisket. Om inte den svenska regeringen står upp för detta i EU-förhandlingarna, vem ska då göra det?

Jag vill fråga landsbygdsministern: Hur allvarligt måste läget för strömmingen egentligen bli för att regeringen ska börja arbeta för att porta industritrålarna från Östersjön?

Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Återigen: Det absolut viktigaste för återhämtningen är att vi får så lågt satta kvoter som möjligt. Jag förstår att det är enkelt på oppositionssidan att skrika om den ena åtgärden efter den andra.

När jag träffar mina kollegor runt Östersjön – de som gemensamt bestämmer detta tillsammans med övriga länder i EU – märker jag att vi är ganska ensamma. Då gäller det att vara smart för att se till att vi får så låga kvoter som möjligt, och det har vi tänkt göra.

Skogsbrukets förutsättningar

Anf. 42 STINA LARSSON (C):

Fru talman! Jag har också en fråga till statsrådet Kullgren. Skogen är en viktig kolsänka, och skogen bidrar till biologisk mångfald och höga naturvärden. Skogen förser oss med biobränsle och energi, och virket från svensk skog ersätter betong när vi bygger hus i trä. Skogen är helt enkelt bra för Sverige.

Trots all skog ser det mörkt ut när det gäller att klara våra åtaganden inom EU för en ökad kolsänka. Detta beror på att regeringen redan har spenderat det utsläppsutrymme som fanns och i stället subventionerar fossila transporter. Skogen riskerar att få ta smällen när regeringen skjuter viktiga åtgärder på framtiden.

Vad har landsbygdsministern för besked till alla svenska skogsägare och till skogsindustrin när det nu ser ut som att brukandet av skog måste begränsas?

Anf. 43 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack, ledamoten Larsson, för en väl ställd fråga!

Vi har väldigt mycket skog i Sverige, och vi har också väldigt höga mål sett till vad skogen ska leverera för att EU ska nå sina klimatmål. Regeringen arbetar på många sätt för detta, inte minst genom Miljömåls-

beredningen – en parlamentarisk beredning där, om jag inte minns fel, även ledamoten själv ingår.

Miljörådsberedningen arbetar med politik för hur vi ska se till att skogen levererar så att vi lever upp till våra klimatmål men också kan producera alla de råvaror, inte minst det virke som ledamoten själv nämner, som den svenska skogsproduktionen behöver förse inte bara Sverige utan hela Europa med.

Anf. 44 STINA LARSSON (C):

Fru talman! Som jag misstänkte vill landsbygdsministern inte svara på frågan. Klimatfrågan påverkar många politiska områden, främst skogen och landsbygden, men statsrådet Kullgren låtsas att detta inte berör hans område.

Jag ska förtydliga frågan. Att öka kolsänkan i skog och mark kommer att kosta pengar. Är regeringen beredd att avsätta de medel som krävs för att öka kolinlagringen i jord och skog till 2030, eller kommer man att blunda för detta precis som man gör med klimatmålen för 2030?

Anf. 45 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Låt mig börja med att påpeka för ledamoten att det inte är så att man ignorerar klimatmål, avskaffar klimatmål eller inte arbetar för att nå klimatmål. Det vore väldigt trevligt för oppositionen om det var så att Centerpartiet och Miljöpartiet är de enda partier i Sverige som vill nå klimatmål, men det är inte sanningen.

Regeringen arbetar aktivt med en omläggning av klimatpolitiken som inte minst innebär att skogsägare inte behöver oroa sig för att det är de som ska avstå från sin avverkning för att Sverige ska nå målen. Tvärtom arbetar regeringen med en verklighetsanpassad klimatpolitik som även kommer att gynna svenska skogsägare.

(Applåder)

Regeringens klimatpolitik

Anf. 46 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! De senaste veckorna har klimatministern proklamerat att Sverige, tack vare regeringens budget för 2025, beräknas klara ett av EU:s två klimatmål för Sverige, det så kallade ESR-målet.

I budgetens klimatredovisning står att målet kan nås om man utgår från Naturvårdsverkets mest optimistiska scenario samt att regeringen minskar utsläppen med totalt cirka 15 miljoner ton under 2025–2030. Men regeringens politik minskar absolut inte utsläppen med några 15 miljoner ton. I stället har regeringen använt sig av två kryphål i lagstiftningen. Dels använder regeringen industrins överprestationer inom EU:s utsläppshandels-system, dels bränner regeringen hela den buffert av utsläpps-rätter som har uppstått tidigare tack vare MP:s politik. Detta har flera medier rapporterat om.

Jag vill fråga statsrådet: Vet statsrådet hur stor andel av dessa 15 miljoner ton i minskade utsläpp som kommer från faktiska förväntade utsläppsminskningar i transportsektorn 2025–2030 och hur stor andel som kommer

från överskott inom industrin och minskade utsläpp som skett tidigare år?
Det får gärna anges i procent.

Prot. 2024/25:11
26 september

Anf. 47 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag vet att Miljöpartiet har en förkärlek för att diskutera siffror fram och tillbaka. Om man vill veta vad ETS-flexen består av sett till industrins överprestation kan jag säga att det handlar om cirka 5,2 miljoner ton.

Det relevanta här är dock att det faktiskt inte är Miljöpartiets politik som har genererat ett gigantiskt överskott som vi nu utnyttjar, utan det är Sverige som har levererat gentemot sina klimatmål. Det är svenska företag som har använt el – ren el som vi har inte minst tack vare vår kärnkraft och mycket annat – för att minska sina utsläpp och fortsätta den resan framåt.

Det är detta som ligger till grund för att Sverige nu beräknas nå sitt ESR-åtagande. Vi använder flexibilitetsmekanismer så som lagstiftningen är utformad, och vi ser till att vi tillsammans med svensk industri och hela samhället fortsatt minskar våra utsläpp och rör oss framåt för att nå våra klimatmål. Det är så man arbetar med en samlad klimatpolitik som håller i tiden och också genererar ett förtroende hos en större del av svenska folket än enbart det egna partiets väljare.

Anf. 48 KATARINA LUHR (MP):

Fru talman! Jag tackar så mycket för statsrådets svar.

Jag vill fortsätta att diskutera siffror. Jag skulle vilja veta hur stor andel som är siffertrixande och hur stor andel som är riktiga utsläppsminskningar.

Jag kan berätta för statsrådet att det handlar om 2 miljoner ton i minskade utsläpp och 13 miljoner ton som räknas bort genom siffertrixande. Det är 5 miljoner ton koldioxid från industrins överskott och 8,6 miljoner ton i buffert, tack vare den tidigare regeringen och MP:s politik.

Det är alltså 15 procent riktiga utsläppsminskningar och 85 procent siffertrixande. Jag undrar: Kommer regeringen att lägga mer tid på reella utsläppsminskningar framöver?

Anf. 49 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det är ett fantastiskt självförtroende vi ser här från oppositionspartiet, som tar åt sig äran för Sveriges klimatarbete.

Om man tittar på vad som faktiskt gör att Sverige ligger långt fram i att ha låga utsläpp och vad som är skälet till att vi har lägst utsläpp per capita i EU ser man att det är att vi har ett rent elsystem som levererar ren el till billiga priser och att vi har ett stort engagemang hos vårt näringsliv, som vill få bort det fossila och få in det eldrivna. Det enskilt viktigaste för dem är elfrågan, och den gör att regeringens klimatpolitik är långt bättre än den tidigare regeringens.

Ansvar för cybersäkerheten

Anf. 50 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! I en hotfull värld måste vi slå vakt om det mest skyddsvärda i vårt samhälle. Vi vet sedan länge att vår beredskap, som är god,

Frågestund

testas av antagonistiska krafter, andra stater och enskilda individer, som använder sig av it-attacker, hybridkrigföring, propagandainsatser, desinformation, kartläggning av samhällskritisk infrastruktur, kränkningar av vårt luftrum och, inte minst, cyberangrepp för att de vill skada Sverige.

Ansvar för och arbetet med den svenska cybersäkerheten har inte fungerat tillräckligt väl. I måndags presenterade statsrådet Bohlin initiativet att nu samla det svenska cybersäkerhetsarbetet hos Försvarets radioanstalt. Detta omtag kommer att innebära ökad styrning, bättre kontroll, bredare samverkan och mer pang för pengarna i cybersäkerhetsarbetet.

Hur, anser statsrådet Bohlin, kan denna nya upplaga av cybersäkerhetscentret på FRA bidra till att öka allas vår förmåga att stå emot farliga cyberangrepp?

Anf. 51 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Tack, ledamoten Göthberg, för en mycket relevant och aktuell fråga!

Precis som ledamoten konstaterar får vi dagligdags exemplifierat för oss den kanonad av hot som möter oss i cyberdomänen. Tyvärr når de ibland också framgång. Detta har vi fått exempel på.

Det här visar oss att behovet av att forma en bättre spets i det nationella cybersäkerhetsarbetet är oerhört angeläget. Mellan 2017 och 2022 fick dåvarande regering mycket amper kritik för arbetet med informations- och cybersäkerhet både i Regeringskansliet och på myndighetsnivå. Därför tillskapar vi nu ett cybersäkerhetscenter med kraft som kommer att leda från FRA. Vi tillskjuter också substantiella mängder pengar, med 50 miljoner ytterligare till centret redan nästa år, 2025.

Anf. 52 GUSTAF GÖTHBERG (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret på frågan. Han nämnde själv den omfattande kritik som har kommit, inte minst från Riksdagen, mot den tidigare regeringens oförmåga att prioritera rätt insatser i det här arbetet. Nu samlas det på FRA, som ministern påpekar, vilket är viktigt. Men det krävs mer än bara ett center. Arbetet för det svenska samhällets robusthet, resiliens, motståndskraft och operativa förmåga att avvärja cyberangrepp behöver stärkas brett i hela samhället. Vilka steg avser statsrådet att ta framöver, utöver måndagens välkomna besked?

Anf. 53 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Jag delar helt ledamotens slutsatser i den här delen. Det är bland annat därför vi i budgeten tillskjuter medel för den nationella CERT-verksamheten men också för en helt ny kartläggning av kommuners och regioners tekniska cybersäkerhetsförmåga. Det här har inte gjorts på bred front tidigare. Tyvärr vet vi att förmågan hos många kommuner och regioner är alltför låg, vilket också visar sig i framgångsrika attacker. Vi behöver höja den generella lägstanivån för att förbereda oss för en mer antagonistisk miljö.

Anf. 54 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! I går fick vi den oerhört glädjande nyheten att en majoritet av EU:s medlemsländer kommit fram till att vargens skyddsstatus ska sänkas enligt Bernkonventionen. Det är ett oerhört viktigt steg i kampen för en fungerande rovdjurspolitik. Men vi är inte i mål än. Det här är bara ett delmål, om än ett viktigt sådant.

Jag undrar om statsrådet Kullgren kan berätta vad som kommer att ske framöver för att detta ska bli verklighet. Det här beslutet leder inte hela vägen fram. Men det är oerhört välkommet, inte minst för oss som bor i Värmland, som har tagit den absolut största smällen sedan vargen kom tillbaka i svensk natur. Hur kommer regeringen att jobba för att vi ska komma vidare, så att det här blir verklighet och vi kan få färre vargar i Sverige?

Anf. 55 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Ja, det var ett jätteviktigt steg som man beslutade om i dag: en förändring av Bernkonventionen. Det är en förutsättning för att vi ska kunna ändra art- och habitatdirektivet, som i sin tur påverkar oss och förvaltningen av varg. Man har kunnat ta det här beslutet för att man konstaterat att vargstammen är livskraftig i Europa; det är grunden.

Regeringen har på nationell nivå gett tydliga uppdrag. Vi har fått återrapporterat från Naturvårdsverket att vi under vissa förutsättningar kan ha en vargstam som är i det lägre intervallet av det som riksdagen har beslutat om. Detta arbetar vi aktivt med att verkställa. Nästa gång vi ska rapportera referensvärde till EU är 2025. Då utgår jag från att vi kommer att rapportera ett lägre referensvärde.

Anf. 56 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Statsrådet sa i en intervju i går att det här är det mest betydelsefulla beslutet från EU i vargfrågan under överskådlig tid. En tidigare frågeställare nämnde de problem med vargangrepp som vi ser på svensk landsbygd. Nu när jaktsäsongen har börjat sker nya vargangrepp på hundar. Det är alltså inte bara tamdjur som får och kor som blir rivna.

Hur kommer det här beslutet att kunna visa sig för våra svenska lantbrukare, för våra svenska jägare och för oss som bor på landsbygden? Hur kan vi se att det här blir verklighet?

Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Detta beslut kommer att underlätta för oss att förvalta vargen något mer efter eget huvud. Samtidigt måste man konstatera att vargen är en art som vi fortsatt kommer att behöva ha bra koll på, så att det inte sker överskjutning. Den går från ”strikt skyddad” till ”skyddad”. Det betyder inte att allt skydd per definition är borta. Men som sagt är regeringens mål att vi kraftigt ska minska vargstammen. Det kommer att vara den största lättnaden för landsbygdens folk.

(Applåder)

Frågestund

Frågestund

Anf. 58 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Den senaste tiden har frågan om kornas rätt till bete återigen aktualiserats. Ett slopat beteskrav vore enligt mig att gå baklänges in i framtiden. Vi skulle då i Sverige återigen ha mjölkkor som inte får gå ut. Mular skapta för att beta skulle inte längre få göra det. Det vänder vi i Liberalerna oss emot. Ett argument som förs fram för ett slopat beteskrav är att många kor ändå faktiskt skulle få gå ut. Men det gäller inte alla, och en instängd mjölkko är en för mycket.

Min fråga till landsbygdsministern blir därför om han är beredd att stå upp för en bibehållen djurvelfärd eller om han vill se en försämring, vilket ett slopat beteskrav faktiskt skulle innebära enligt mitt sätt att se det. (Applåder)

Anf. 59 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Elin Nilsson vet mycket väl att vi precis har tagit emot en utredning som vi nu bereder för att skicka ut på remiss. När remissvaren har kommit in påbörjas det sedvanliga beredningsarbetet. Sedermera kommer det att ske förhandlingar inom Regeringskansliet mellan mitt parti, Elin Nilssons parti och Moderaterna – de partier som ingår i regeringen. De förhandlingarna tror jag att vi ska ta då.

Syftet med utredningen är att stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Sverige är det enda land i EU som har en minskande mjölkinvägning. Sedan 1988 har nio av tio mjölkgårdar i Sverige försvunnit. Det är allvarliga siffror.

Det är alldeles för tidigt att säga om regeringen kommer att komma överens om ett förslag att lägga på riksdagens bord. Det får vi helt enkelt återkomma till. Men att vi behöver stärka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion står utom allt rimligt tvivel.

Anf. 60 ELIN NILSSON (L):

Fru talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret. Vi har uppenbarligen olika syn på denna fråga, men vi får fortsätta diskussionerna i annat forum.

Fru talman! När jag ändå har ordet skulle jag avslutningsvis vilja passa på att tacka statsrådet Kullgren och statsrådet Pourmokhtari, som också finns här i salen, för ett väldigt väl utfört arbete i vargfrågan. Den förändring som vi nu förhoppningsvis kommer att se är mycket välkommen, inte minst hemma i mitt vargtäta län, Örebro.

Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag tackar Elin Nilsson för tacket.

Fällavgifterna på älg

Anf. 62 TOMAS KRONSTÅHL (S):

Fru talman! Min fråga går till landsbygdsminister Kullgren.

Vi ser tydligt att regeringen använder stora delar av sitt reformutrymme till att sänka skatterna för de allra rikaste i landet. Samtidigt ser vi stora

och i många fall smärtsamma besparingar på ett flertal olika myndigheter. Det gäller inte minst länsstyrelserna, där man nu sparar över 1 miljard kronor.

Fru talman! Jag ser vidare att länsstyrelsernas fällavgifter på älg kraftigt ökar. Enligt mig är det omotiverade höjningar av fällavgifter på vuxen älg. Fällavgiftens främsta syfte är att bilda länsvisa viltskadefonder som ska användas för att betala ut skadestånd vid viltskador etcetera. Men det vi nu ser är att flera länsstyrelser dubblar sina fällavgifter och att det i flera län är väldigt höga avgifter, upp till flera tusen kronor för en vuxen älg.

Tycker landsbygdsminister Kullgren och regeringen att det är rimligt att chockhöja fällavgiften på älg för att finansiera en ökning av antalet tjänstemän på länsstyrelserna?

Anf. 63 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag tror att detta i praktiken hänger ihop med att antalet älgar som fälls har minskat ganska kraftigt och att man vill bibehålla nivån på uppsikt, tillsyn och allt vad det nu kan vara. Jag skulle tro att man har reviderat avgiften för att kunna lösa det inom befintligt system.

Detta är inte hundra procentigt mitt område, utan vi har ju en civilminister som ansvarar för länsstyrelserna. Men jag tror att min beskrivning ligger nära sanningen.

På tal om budgeten i generella termer – om jag får återkoppla lite till den förra frågan om konkurrenskraft – gläder det mig mycket att vi kan stärka den gemensamma jordbrukspolitiken med ganska rejäla summor den kommande mandatperioden, något som inte har skett på väldigt länge.

Informationsdelning mellan myndigheter

Anf. 64 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD):

Fru talman! Min fråga går till civil- och försvarsministern. Begränsningar i lagstiftningen gällande informationsdelning mellan myndigheter är ett genomgående problem oavsett om vi talar om cybersäkerhet eller välfärdsbrottslighet. Omvärldsläget och den tidigare regeringens nonchalanta hantering av det nationella cybersäkerhetscentret gör att detta brådskar.

Vilka åtgärder är Carl-Oskar Bohlin beredd att vidta innan en ny lag är på plats för att underlätta informationsdelning mellan myndigheter?

Anf. 65 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Till del har jag redan besvarat ledamoten Bjälkö's fråga i samband med en tidigare fråga. Det handlar om det regeringen just nu gör för att omforma det nationella cybersäkerhetscentret till en enhet som blir bättre fungerande.

Den tidigare ordningen med en samverkansplattform mellan olika myndigheter har blivit – om man uttrycker sig lite vanvördigt – allas ansvar, ingens ansvar. Det har helt enkelt inte fungerat på ett tillräckligt tillfredsställande sätt.

När FRA nu kommer att få ett tydligt ledningsansvar och ett tydligt huvudmannaskap skapar det väsentligt bättre förutsättningar för ett opera-

Framtida avverkningsnivåer

Anf. 66 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! I samband med tidigare frågor har vi hört att det inte finns några svar på hur regeringen ska hantera det faktum att EU-målen för klimatsänkan inte nås med regeringens politik. Enligt forskare riskerar detta att leda till minskade avverkningsnivåer på upp till 10 procent.

Jag vill höra från landsbygdsminister Peter Kullgren vilka scenarier regeringen har för framtida avverkningsnivåer och om han kan garantera att den svenska skogsindustrin och jordbrukssektorn inte kommer att bli påverkade av regeringens undermåliga politik på andra områden.

Anf. 67 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag är tacksam för att talmannen har koll på ordningen i regeringen. Det är alltså jag som ska svara på frågan.

Regeringen arbetar för att nå många olika klimatmål, varav ett rör den kolsänka som skog och mark kan utgöra. Det som är av vikt för regeringen är att fortsätta att arbeta med förvaltarstanken, där vi vill se till att både miljömål och produktionsmål är jämlika. Vi ska även se till att försvara den äganderätt som också ligger som en grundläggande princip för den skogspolitik som Sverige bedriver.

Vi arbetar hårt för att se till att alla skogsägare i Sverige på ett fullgott sätt både kan bidra till att skydda den skyddsvärda naturen och producera så att vi exempelvis kan ha svenskt i stället för ryskt virke runt om i Europa.

Skrotningspremien

Anf. 68 JACOB RISBERG (MP):

Fru talman! Under sin tid vid regeringsmakten har klimatministern främst ägnat sig åt att riva ned effektiva klimatpolitiska styrmedel som reduktionsplikten, skatter på fossila bränslen och stöd till kollektivtrafik, elbussar och elbilar.

Av de mycket få nya styrmedel som klimatministern har infört har stor vikt lagts vid den nya skrotningspremien. Regeringen har för detta år avsatt medel till motsvarande 25 000 ansökningar. Nu kommer statistik som visar att endast 56 ansökningar har inkommit hittills i år, och bara hälften av dessa har beviljats. I branschmedier beskrivs detta som en flopp.

Med den här takten kommer cirka 150 bilar att ha skrotats och ersatts med elbilar under detta år, det vill säga 24 850 färre bilar än vad regeringen hade räknat med. Den nya elbilsbonus som klimatministern har börjat prata om kommer att införas först år 2026 som tidigare, och dessutom med medel från EU.

Jag undrar därför: Ser statsrådet ett behov av att skyndsamt göra om och göra något åt skrotningspremien?

Anf. 69 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack till ledamoten för en fråga om regeringens klimatpolitik och vilka reformer vi lyfte upp i kontrast till det arbete som den tidigare regeringen gjorde med klimatpolitiken!

Det den här regeringen gör sett till klimatpolitiken är först och främst att återupprätta ett fungerande rent elsystem som kan göra att all den fossila verksamhet som finns i Sverige vågar fasa ut oljan och annat för att ersätta det med ren el. Då behöver man både kärnkraft och vindkraft – något som oppositionen ännu inte verkar ha vant sig vid.

Utöver detta gör vi historiska satsningar på laddinfrastruktur, och vi kommer att utforma en ny elbilspremie som riktas till de grupper som är i störst behov av det.

Vår skrotningspremie finns till som ett komplement till den politik vi genomför för att elektrifieringen av vår transportflotta ska gå framåt. Om skrotningspremien efter den tid på ungefär en månad som den har varit igång – men som ledamoten refererar till som ett år – inte visar sig fungera som tänkt får man helt enkelt analysera det. Regeringen har lagt fram ny politik, inte endast i form av en skrotningspremie. Det handlar om mycket annat som bidrar till elektrifiering i Sverige.

Tillgänglig och jämställd vård

Anf. 70 MERIT FROST LINDBERG (M):

Fru talman! Min fråga går till jämställdhetsminister Paulina Brandberg. Kvinnosjukvård har historiskt sett alltid varit underprioriterad. Även i dag har kvinnor sämre tillgång till vård än vad män har.

Trots detta har det rödgröna styret i Stockholm nu inlett en kraftig nedmontering i vårdvalen med omfattande neddragningar just inom kvinnosjukvården. Det gäller både gynekologiska verksamheter och ätstörningsvården.

Motiveringen är att tillgängligheten i sjukvården är hög och att det har lett till kostnadsökningar och överkonsumtion. Men att kvinnor och unga flickor skulle söka hjälp hos gynekolog eller ätstörningsvård utan väldigt goda skäl finns det inga som helst belägg för. Vem kan ens tro något så dumt?

Det är en obehaglig och kvinnofientlig politik som nu förs fram, och den riskerar att leda inte bara till stora försämringar i tillgänglighet och vård för kvinnor utan också till försämrade jämställdhet i vården.

Min fråga är: Hur kommer regeringen att arbeta för att säkerställa tillgänglig och jämlik vård för kvinnor?

Anf. 71 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för en väldigt viktig fråga. Jag delar helt bilden av att kvinnors hälsa är en fråga som har varit nedprioriterad alldeles för länge.

Detta var någonting som regeringen identifierade redan när vi tillträdde. I Tidöavtalet har vi ett långt avsnitt som avser just jämställd vård, där vi satsar på frågor om forskning om kvinnors sjukdomar, hemaborter och liknande.

Satsningarna syns även i vår budget. Regeringen beräknar att avsätta 1,6 miljarder kronor per år både 2024 och 2025 för jämställd vård, kvinnors hälsa och förlossningsvård.

Vi identifierar precis samma problem som ledamoten. Samtidigt som regeringen tar frågan på största allvar har experter, utredningar och patient- och professionsorganisationer sett behovet av ett tydligare statligt ansvar för hälso- och sjukvården. Därför finns det också en parlamentarisk kommitté som tittar på just denna fråga.

Förändringen av föräldraförsäkringen

Anf. 72 CAMILLA RINALDO MILLER (KD):

Fru talman! Också min fråga går till statsrådet Paulina Brandberg.

Den 1 juli i år förändrades föräldraförsäkringen och blev något mer flexibel, bland annat då möjligheten att överföra dagar till anhörig trädde i kraft. Men det handlade också om att antalet dubbeldagar dubblerades.

Som Kristdemokraternas talesperson för familjepolitik och jämställdhet ser jag positivt på de förändringar som har skett. Jag tror att det kommer att ske en förändring i uttaget, framför allt av pappors uttag. Jag har höga förväntningar på det som har skett.

Min fråga till statsrådet är hur statsrådet själv ser på förändringen att antalet dubbeldagar har dubblerats. Tror statsrådet att det kommer att leda till att pappors uttag av föräldradagar ökar?

Anf. 73 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Ett mer jämställt uttag av föräldradagar är en otroligt viktig fråga. Det är viktigt för kvinnors ekonomiska jämställdhet, det är viktigt för pappor för att de ska kunna knyta an till sina barn på ett bättre sätt och det är inte minst viktigt för barnen, som får en bättre anknytning till båda sina föräldrar.

Därför är jag väldigt glad att regeringen har gått fram med denna åtgärd. Jag tror att vi behöver sänka de trösklar som finns och som gör att pappor i dag tar ut så få föräldradagar som de gör. Vi behöver underlätta för pappor att knyta an till barnen och skapa en trygg övergång mellan mammaledigheten och pappaledigheten, som det ofta handlar om. Jag tror att vi genom att öka antalet dubbeldagar kan göra den processen tryggare både för mammorna och, inte minst, för barnen.

Våld och övergrepp mot äldre

Anf. 74 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Jag har en fråga till jämställdhetsminister Paulina Brandberg.

Nyligen rapporterades att flera äldre i Uppsala har utsatts för sexuella övergrepp av hemtjänstpersonal i sina hem. Samtidigt visar en rapport från Jämställdhetsmyndigheten att 10–15 procent av personer över 60 år har utsatts för våld eller övergrepp under det senaste året. Det är svårt för oss alla, tror jag, att ta in den oerhörda utsatthet som dessa personer lever i.

Tyvärr är äldre en grupp som länge har glömts bort i arbetet med att förebygga och bekämpa våld i nära relationer. Vi ser svart på vitt att utsatt-

het för våld och övergrepp inte går i pension. Mörkertalet är stort, och vi vet att många som lider gör det i tysthet utan att få den hjälp de behöver.

Min fråga är: Vad gör regeringen för att belysa, bekämpa och förhindra våld i äldres nära relationer?

Prot. 2024/25:11
26 september

Frågestund

Anf. 75 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer hör till våra allra största samhällsproblem. När vi jobbar med dessa frågor är det viktigt att vi ser att stödbehoven för olika grupper kan se väldigt olika ut. Precis som ledamoten redogör för är just äldre en särskilt utsatt grupp – och också en ofta bortglömd grupp. Regeringen har därför gett Jämställdhetsmyndigheten ett uppdrag att kartlägga och se vilka stödinsatser som behöver riktas just mot gruppen äldre. Vi ser till exempel hur nedsatta kognitiva funktioner kan göra att man blir mer utsatt men också att demenssjukdomar kan göra en mer riskabel som förövare.

Jag har nyligen tagit emot den här rapporten från Jämställdhetsmyndigheten och kommer att jobba vidare med de förslag till åtgärder som myndigheten där presenterar.

Myndigheten för psykologiskt försvar

Anf. 76 HELÉNE BJÖRKLUND (S):

Fru talman! Min fråga går till ministern för civilt försvar.

I våras kunde vi se hur TV4-programmet *Kalla fakta* under flera avsnitt presenterade dokumentären *Undercover i trollfabriken*. Generaldirektören för Myndigheten för psykologiskt försvar anmälde två av avsnitten. Nu har granskningsnämnden friat *Kalla fakta*.

Jag har därmed tre frågor till ministern för civilt försvar:

1. Hur ser ministern på att myndigheten över huvud taget anmälde *Kalla faktas* granskning?
2. Hur har ministern agerat efter att granskningsnämnden friat avsnitten?
3. Har ministern fortsatt förtroende för generaldirektören för Myndigheten för psykologiskt försvar?

Anf. 77 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Det var många frågor på kort tid.

Svaret på den första frågan har jag väl egentligen redogjort för. Min bedömning är densamma som myndigheten har redogjort för: Det där blev inte helt bra från myndighetens sida. Det är också det som MPF har sagt i sin efterföljande kommunikation.

Den andra frågan var vilka åtgärder jag har vidtagit därefter. Där är svaret: inga alls. Jag kan inte som minister ha synpunkter på granskningsnämndens uttalanden.

Den sista frågan var om jag har förtroende. Ja, absolut. Jag tycker inte att vi ska göra generaldirektörer till politiska slagträn. De är opolitiska tjänstemän. Vi måste enligt min uppfattning ha den ordningen, fru talman, att enskilda misstag kan begås utan att regeringen sparkar generaldirek-

törer. Detta är en mycket kompetent medarbetare i staten, och vi bör inte politisera våra generaldirektörer.

Tvångsanslutning till kommunala va-nät

Anf. 78 MATS HELLHOFF (SD):

Fru talman! Min fråga går till miljö- och klimatministern.

I april 2021 riktade riksdagen i samband med betänkandet 2020/21:CU14 ett tillkännagivande till regeringen om att en fastighetsägare med enskilt avlopp inte ska tvingas ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet. Det har gått lång tid sedan dess.

Kravet på onödig tvångsanslutning har stor påverkan på många människor, speciellt på landsbygden, och det är angeläget att få en lagstiftning på plats. Min fråga blir därför: När kommer lagen om att fastighetsägare som har enskilt avlopp inte ska tvingas ansluta sig till det kommunala vatten- och avloppsnätet?

Anf. 79 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack till ledamoten för en väl ställd fråga!

Vi vet i regeringen att detta är ett problem. Vi kommer att behöva hitta en utväg ur den situation som nu råder. Vi vet att många fastighetsägare är väldigt bekymrade över vad en sådan här sak kan innebära för den typ av investering som då behöver göras.

Detta är en fråga som regeringen kommer att fortsätta följa noga. Jag kan i dag inte ge några besked om datum för när beslut kommer att fattas i olika riktningar utan endast informera om att regeringen noga följer frågan och är medveten om den problematik som ledamoten lyfter. Regeringen delar bilden att detta är ett problem som inte kan fortlöpa på det sätt som nu diskuteras.

Situationen på Gotland

Anf. 80 ANNA LASSES (C):

Fru talman! I våras ställde jag frågan vad regeringen gör åt att ekonomin för Region Gotland håller på att gå under. Svaret jag fick var att vården behöver förstärkas. En sådan reform skulle dock i så fall ligga flera år in i framtiden, och situationen för Gotland är akut. Faktum är att mer än 200 miljoner kronor nu tas varje år från främst skola och förskola för att finansiera exempelvis sjukvård.

Det rimliga hade varit att, som man gjort i många andra länder, erkänna att Gotland som ö har särskilda villkor, införa en öfaktor och i konsekvens därmed avsätta medel i budgeten. Av detta finns dock inte ett spår i regeringens budget för 2025.

Därför blir min fråga till landsbygdsministern: Hur tänker regeringen på kort sikt hjälpa till att lösa Gotlands akuta problem? Vi vill ju att hela landet ska leva. Detta handlar inte heller bara om vård utan också om skola, transport och exempelvis elkapacitet.

Anf. 81 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Gotland är, precis som alla delar av Sverige, fantastiskt och har mycket att bidra med. De problem som kommer i och med att Gotland är en ö är självklart något som diskuteras i många delar av Regeringskansliet och i samhället i stort. Inte minst på mitt departement – som ju också har infrastrukturfrågorna, ett område som påverkar gotlänningarna mycket – lägger min kollega Andreas Carlson kraft på detta för att göra det så bra som möjligt.

När det mer gäller mitt kärnområde har Gotland också fantastiska jordbruksmöjligheter som man nyttjar bra men som säkerligen kan nyttjas ännu bättre. Därför är jag glad att vi kan förstärka stödet till våra svenska lantbrukare så att de kan producera än mer mat i hela Sverige och även på Gotland.

Forskning om skogen som kolsänka

Anf. 82 PETER OLLÉN (M):

Fru talman! Jag har en fråga till miljö- och klimatministern.

Jag är väldigt intresserad av klimatfrågor. När jag under de senaste månaderna har pratat med forskare inom skogsområdet har jag fått en väldigt hoppfull bild. De säger att man om 30 år kommer att kunna ta hand om kanske uppemot en och en halv gång Sveriges CO₂-utsläpp.

Min fråga är om ministern delar denna positiva bild vad gäller möjligheterna för forskning om skogen i Sverige samt om liknande positiva tongångar finns på andra ställen i Europa.

Anf. 83 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan om den potential som finns i skogen. Det är en välgörande kontrast inte minst till de tidigare frågor som rört skogen och som allra mest utgått från en ganska pessimistisk syn – att vi inte kommer att kunna nå några mål om vi ska ha skogsproduktion och annat.

Vi vet ju att när skogen växer samlar den in som allra mest kol. Vi vet att en växande skog kommer att kunna bidra med att utgöra en kolsänka för hela vårt land.

Vi vet också att det finns mycket potential, tekniskt sett i fråga om vilken utrustning som kan minska svinn men också en sådan sak som bio-CCS. Biomassan som Sverige har kan också utgöra en stor kolsänka om vi vågar ta oss an de här nya områdena, till exempel koldioxidinfångning. Det satsar inte minst den här regeringen hårt på.

Den småskaliga vattenkraften

Anf. 84 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Jag har vid flera tillfällen frågat om småskalig vattenkraft. Nu har vi äntligen fått ett dokument som är ute på remiss. Men när jag har haft förmånen att vara ute och träffa folk från LRF och Villaägarna och småskaliga vattenkraftsägare har jag mötts av en stor oro.

Jag har läst dokumentet och gjort körningar på enskilda ord och kan konstatera att det innehåller ingenting om självhushållning, ingenting om vattentäkter, ingenting om äganderätten, ingenting om ersättningar, ingenting om fastighetsvärde och ingenting om sjöregleringar. Däremot innehåller det 51 punkter om nationell plan och nationell nytta.

Vi är flera som har drivit linjen att den småskaliga vattenkraften ska skyddas, och jag kan inte ha någon annan uppfattning. Men när jag läser det här dokumentet och lyssnar på dem som berörs ser och hör jag att det finns en stor oro för att om det här blir lag har vi precis lagt ned den småskaliga vattenkraften.

Vad ämnar regeringen göra för att skydda småskalig vattenkraft?

Anf. 85 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack, ledamoten Jacobsson, inte minst för engagemanget i denna viktiga fråga!

Vi har diskuterat detta många gånger, men låt mig börja i denna ände. Den här regeringen är mån om den småskaliga vattenkraften. Det här omprövningsarbetet kommer att pågå länge och kommer att få långvarig betydelse för både miljön och vattenkraften. Det är sådant vi vet.

För oss är det viktigt att det blir ett tillämpbart och rättvist regelverk och att vi förändrar det förhållningssätt som man haft tidigare i omprövningsarbetet. Vi vill ge bättre förutsättningar för samarbete mellan myndigheter och vattenkraftsägare så att vattenkraftsägarna inte kommer i kläm.

Vi vill också se till att titta noga på de remissförslag som kommer och ta hänsyn till den oro som ledamoten pekar på. Det är ett arbete som kommer att genomföras noggrant. Och vi kommer att se till att detta arbete, som kommer att få långvarig påverkan och betydelse, hanteras på ett långt mer varsamt sätt än hur andra regeringar hanterat frågan tidigare.

Studieförbundens roll i den civila beredskapen

Anf. 86 ANNA STARBRINK (L):

Fru talman! Jag ställer min fråga till ministern för civilt försvar.

Nyligen presenterade regeringen en historisk satsning på det civila försvaret. Det är bra och nödvändigt. Folkbildningen och studieförbunden kan och vill bidra till det civila försvaret. Studieförbunden samarbetar redan i dag med 15 000 föreningar och finns och verkar i landets alla kommuner. Sex av de frivilliga försvarsorganisationerna samverkar med studieförbund. Och studieförbunden vittnar om ett växande intresse för just beredskapsfrågorna.

Det är goda nyheter. Här finns alltså möjlighet att nå den breda befolkningen när det gäller kunskap om till exempel hemberedskap och källkritik och även stärka föreningslivets roll i totalförsvaret.

Min fråga till ministern är därför: Hur ser ministern på studieförbundens roll i arbetet med att stärka den civila beredskapen i hela landet?

Anf. 87 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Fru talman! Tack, ledamoten Starbrink, för frågan och den enligt mig korrekta analysen!

Studieförbunden har en mycket viktig och central roll i att stärka kunskapen om det svenska totalförsvaret, som angår alla 10 miljoner människor i det här landet. Men de kan också vara med och bidra till att omvandla försvarsvilja till faktisk försvarsförmåga genom att utbilda och tillhandahålla relevanta kurser. Jag kan alltså inte annat än bejaka studieförbundens viktiga och centrala roll i detta.

Just nu pågår beredskapsveckan. Jag ser många insatser också från studieförbund för att just förstärka kunskap, inte bara när det kommer till hemberedskap utan också när det gäller andra frågor. Jag ska själv till Medborgarskolan i kväll och föreläsa i just det här ämnet.

Min förhoppning är att fler studieförbund väljer att engagera sig i totalförsvaret.

Nya direktiv till Renmarkskommittén

Anf. 88 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Fem samebyar har de senaste åren lämnat in stämningsansökningar mot staten. Samebyarna vill ha ensamrätt att upplåta småviltsjakten och fisket ovanför odlingsgränsen.

Just nu arbetar den parlamentariska Renmarkskommittén med dessa frågor som också är större och mer komplexa. I förlängningen berör det frågan om markanvändning i, i stort sett, halva Sverige. Men i direktiven till Renmarkskommittén har man inte tagit höjd för att de här parallella rättsprocesserna pågår. Jag har inte heller uppmärksammat att regeringen på något sätt har agerat i frågan.

Min fråga till landsbygdsminister Peter Kullgren, om det är han som tänker svara den här gången, blir om regeringen tänker ge Renmarkskommittén nya direktiv eller om man tänker agera på något annat vis.

Anf. 89 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Självklart, Anna-Caren Säterberg, svarar jag på frågor som rör Renmarkskommittén eftersom de primärt ligger under mig. LULUCF ligger primärt under klimat- och miljöministern. Därför svarar hon på frågor gällande det. Så var det när du satt i regeringen också.

Renmarkskommittén är aktiv och arbetar fortfarande. Jag kommer inte i det här forumet att gå in i detalj på vad vi tänker göra. Vi har fått delbetänkandet. Det har skickats ut på remiss. Vi håller på och sammanställer remissvaren. När det är gjort kommer vi att kunna dra lite mer slutsatser om möjligheten att stifta lag utifrån det som kommit in och så vidare. Men eftersom det är ett pågående arbete i kommittén är det, som ledamoten vet, vanskligt för mig att tala om det i det här sammanhanget.

Lagrum för ekonomiskt våld

Anf. 90 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Fru talman! Min fråga går till jämställdhetsminister Paulina Brandberg.

Ekonomiskt våld är en form av maktutövning där en person systematiskt kontrollerar sin partners ekonomi. Det kan handla om att hindra någon från att arbeta, ha kontroll över dennes inkomst, begränsa tillgången

till pengar eller försätta personen i skuld. De här handlingarna kan få lika allvarliga konsekvenser som fysiskt eller psykiskt våld.

Trots detta finns det i dag inget specifikt lagrum som skyddar dem som utsätts för ekonomiskt våld. Sverigedemokraterna menar att det behöver skapas ett eget lagrum för att stärka rättsskyddet och tydligt markera att samhället inte accepterar den här typen av våld.

Min fråga till jämställdhetsministern blir därför: Hur ser ministern på behovet av ett specifikt lagrum för att bekämpa ekonomiskt våld, och är regeringen beredd att ta initiativ till detta?

Anf. 91 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Fru talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga!

Jag håller helt med om att frågan om ekonomiskt våld är otroligt viktig. Det skapar en otroligt stor ofrihet för många, framför allt kvinnor. Det gör också att många av de som utsätts för fysiskt våld inte har möjlighet att frigöra sig från det fysiska våldet eftersom man inte har ekonomisk frihet.

Det här är en fråga som regeringen arbetar med på flera fronter. Vi har bland annat i direktiven till den nya nationella strategin gällande mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck gett utredaren i uppdrag att titta specifikt på vilka åtgärder vi kan sätta in mot det ekonomiska våldet.

I det här sammanhanget har jag också tidigare nämnt att regeringen avser att tillsätta en utredning där vi ser över bodelningsprocesserna. Vi ser nämligen att dagens regelverk möjliggör för ett nyttjande av ekonomiskt våld. Vi börjar med de åtgärderna. Sedan får vi se vilka ytterligare åtgärder som kommer att behövas.

En minskad vargstam

Anf. 92 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Min fråga går till landsbygdsminister Peter Kullgren.

Sverige har i dag alldeles för många vargar. Riksdagen har tagit beslut om att minska vargstammen, helst ned till 170 vargar. I regeringsförklaringen var det tydligt att vargstammen ska minska, vilket jag välkomnar.

Regeringen och ministern har gjort ett mycket gott jobb i EU för att sänka skyddsstatusen för vargen. Det kommer nu att underlätta för att Sverige ska kunna minska vår vargstam. Men situationen i Skaraborg och Västra Götaland är nu mycket ansträngd med både för många revir och för många vargar. Det är ständiga angrepp på tamboskap, sällskapsdjur och en reducerad älgstam.

Situationen för landets djurägare och jägare är nu snart ohållbar. Dägligen får jag samtal från förtvivlade djurägare, vars tamboskap har angripits eller varit nära att angripas av varg.

Kan ministern precisera ännu mer hur snabbt han och vi kan ändra lagar, regler och direktiv så att vargstammen kan minska på allvar i Sverige och i Skaraborg?

Anf. 93 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Jag instämmer i mycket av det som ledamoten framför. Jag är också väldigt glad över att vi har fått till steget på EU-nivå. Många trod-

de inte att det var möjligt, men det visade sig vara det. Grunden är som sagt att vi har en livskraftig vargstam i Europa. Då behöver man inte ha det absolut striktaste skyddet. Det här kommer att underlätta för vår förvaltning.

Regeringen har varit väldigt tydlig. Vi har fått besked från Naturvårdsverket, som har anlitat forskare. Vi har nu fått vidimerat att Sverige kan ha en vargstam på den lägre nivån i det spann som riksdagen har beslutat.

Som ledamoten vet rapporterar vi ett referensvärde med viss periodicitet. Nu arbetar vi för att Sverige ska hamna på ett referensvärde som är betydligt lägre nästa gång detta ska göras. Vi har mycket större förutsättningar nu för att få det godkänt, framför allt för att det finns en regering som står upp för riksdagens beslut.

Budgetpropositionen och EU:s klimatmål

Anf. 94 JYTTE GUTELAND (S):

Fru talman! Min fråga går till klimatminister Pourmokhtari.

Sverige ser ut att missa tre av fyra klimatmål till 2030. Det var Klimatpolitiska rådets bedömning efter att budgeten lades fram för en vecka sedan. Det här är inte riktigt den bild som vi fick på presskonferenserna, men det kan vara en viktig konsumentupplysning att Sverige fortfarande ligger så illa till.

När Klimatpolitiska rådet tittar på målen ser de att Sverige inte ser ut att klara transportmålet med dagens politik. När de tittar på Sveriges klimatmål ser de att vi inte klarar att nå dem. Möjligen klarar vi ESR, enligt optimistiska beräkningar och enligt något scenario. Och sedan har vi LULUCF. Det målet klarar vi inte.

Min fråga till klimatministern är förstås om krisinsikt finns och om man är villig att sätta igång och skriva de direktiv som Styrmålsberedningen behöver och tillsätta en utredare. Vi har hela tiden fått svaret att det är där vi ska få politiken.

Anf. 95 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag är stolt över de kraftfulla klimatsatsningar som regeringen väljer att fokusera på och att vi återigen har lagt en historiskt stor budget, större än alla genomförda S-MP-budgetar, på klimat- och miljöområdet.

Våra åtgärder handlar om att skapa förutsättningar för den omställning som behöver ske i hela vårt avlånga land. Det handlar om att se till att det finns ren, pålitlig el till alla de verksamheter som vill få ut det fossila och få in det eldrivna. Det handlar om att bygga ut laddinfrastrukturen i hela vårt land. Det handlar också om att göra en ambitiös och långsiktig satsning på återvätning av våtmarker. Vi förstärker Klimatklivet. Vi gör många olika satsningar för att elektrifiera exempelvis transportsektorn. Det blir nya satsningar för lastbilar genom marknadsintroduktionsstöd men också en ny elbilspremie.

Regeringen arbetar alltså för fullt för att nå klimatmålen. I och med budgeten för 2025 kommer Sveriges utsläpp återigen att minska.

Anf. 96 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Efter åtta år av politik som drabbat landsbygden negativt, med höga bränslepriser, hög inflation och ensidiga satsningar på att bygga lägenheter på större orter, har den nuvarande regeringen haft två stressiga år för att återställa det hela. Det gör att vi nu ser kraftigt sänkta bränsle- och energipriser samtidigt som mycket annat görs för att stärka och förbättra möjligheten att bo på landsbygden.

Nytt i budgeten är också förslaget om Sverigehuset, som är ett typgodkänt hus som kan byggas i hela Sverige. Det innebär en ny egnahemsrörelse så att människor får möjlighet att billigare och snabbare uppfylla drömmen om ett eget hus. Det är lika revolutionerande som när bilar började byggas på löpande band i stället för att man hade unika lösningar.

Jag vill med det fråga landsbygdsminister Peter Kullgren hur han ser på att förbättra möjligheterna att bo på landsbygden och när han förväntar sig att Sverigehuset införs så att det kommer på plats för alla dem som vill bo på landsbygden.

Anf. 97 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Det är troligtvis mitt departement som hanterar frågan, men den är mer riktad till bostadsministern. Jag talar dock gärna om hur vi ska förbättra ännu mer för boende på landsbygden. Ledamoten nämner flera viktiga steg som vi har tagit. Vi kan konstatera att det finns ytterligare steg i budgeten.

När den förra regeringen reviderade valutaförordningen lät man inte bönderna få del av de pengar som de borde ha fått redan då. Till skillnad från det ger vi nu pengarna som kommer genom förändringen av valutaförordningen direkt till bönderna; vi förstärker jordbrukspolitiken med 746 miljoner kronor.

Vi arbetar också med en landsbygdspolitisk proposition som vi ser fram emot att lägga fram. Den innehåller landsbygdspolitik som spänner över många politikområden. Det handlar inte bara om jordbruk, även om det är viktigt, utan också om att skola, vård, trygghet och allt annat ska finnas även på landet.

Miljöregleringar och företagens konkurrenskraft

Anf. 98 JOHNNY SVEDIN (SD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Romina Pourmokhtari.

Sverige har länge varit en föregångare inom miljö- och klimatpolitiken och har haft ambitiösa mål och strikta regleringar för att skydda miljön och främja hållbar utveckling. Samtidigt står svensk industri inför betydande utmaningar. De stränga miljökraven kan leda till ökade produktionskostnader, vilket minskar företagens internationella konkurrenskraft. Detta riskerar att leda till utflyttning av företag till länder med lägre miljöstandarder, något som inte bara hotar svenska arbetstillfällen utan även kan resultera i ökade globala utsläpp.

Med tanke på dessa utmaningar och behovet av balanserade miljöhän-
syn med ekonomisk hållbarhet vill jag fråga vilka åtgärder statsrådet vidtar
för att säkerställa att miljöreglerna inte hämmar svensk industris konkur-
renskraft internationellt och förhindrar utflyttning av företag och arbets-
tillfällen.

Prot. 2024/25:11
26 september

Frågestund

Anf. 99 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det allra främsta som sker för att inte hela EU ska förlora på den kraft-
fulla omställning vi genomför, för att vi ska bli den första klimatneutrala
kontinenten i världen, sker inte minst genom att de avgifter och belast-
ningar som hamnar på industrin hamnar i en pengapåse som industrin se-
dan kan utnyttja för de förändringar den genomför. De pengar som går in
för klimatet genom exempelvis utsläppsätter ska sedan användas för så-
dant som finansiering av en elbilspremie i Sverige som riktar sig till sär-
skilda grupper att nyttja.

Det finns alltså många sådana funktioner som gör att man på ett sätt
investerar tillsammans. Men sedan gäller det att se till att den omställning
som genomförs inte krånglar till allt, att byråkrati och tillståndprocesser
inte försenar det hela. Det är inte minst sådant som skapar stora kostnader
för företag i hela Europa, och det är något som regeringen arbetar väldigt
hårt för att minska.

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2024/25:19 Långsiktig reglering av vissa forskningsdatabaser

Motioner

med anledning av prop. 2023/24:164 Stärkta skolbibliotek

2024/25:331 av Daniel Riazat m.fl. (V)

2024/25:575 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 25 september

2024/25:38 Kön som ny grund för straffskärpning vid hatbrott

av Märta Stenevi (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:39 Skatt för personer med sjuk- och aktivitetsersättning

av Eva Lindh (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:40 Rut och rot utomlands

av *Eva Lindh* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:41 Ekonomisk jämställdhet

av *Eva Lindh* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:42 Betyget F

av *Åsa Westlund* (S)
till statsrådet Lotta Edholm (L)

2024/25:43 Tågförbindelserna till Blekinge och sydöstra Sverige

av *Magnus Manhammar* (S)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:44 Strandskydd

av *Lars Isacson* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 25 september

2024/25:65 Missbruket av lustgas

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:66 Analoga radarfyrar

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 25 september

2024/25:15 Efterföljning av cookielagen

av *Linus Lakso* (MP)
till statsrådet Erik Slottner (KD)

2024/25:16 Nattåg från Göteborg

av *Linus Lakso* (MP)
till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2024/25:20 Beredskap inom svensk biståndspolitik om Project 2025 genomförs

av *Linnéa Wickman* (S)
till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:17 IVO:s verktyg för att bedriva effektiv tillsyn i skönhetsbranschen

av *Karin Sundin* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:18 Den ökande arbetslösheten bland unga
av *Jonathan Svensson* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:19 Kapacitetsfaktorn för havsbaserad vindkraft
av *Linus Lakso* (MP)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:21 Alternativ till kärnkraft
av *Linus Lakso* (MP)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:22 Kärnkraftssamordnarens uttalanden
av *Linus Lakso* (MP)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2024/25:23 Kostnader för PFAS-test
av *Magnus Manhammar* (S)
till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:24 Avvecklingen av HKP14
av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister Pål Jonson (M)

2024/25:25 Naturreservat på områden med undersökningstillstånd för metaller och mineraler
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:28 Konsekvenser av regeringens nedskärningar på studieförbunden
av *Fredrik Olovsson* (S)
till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:26 Etablering av havsvindkraft vid södra Skånes kust
av *Adrian Magnusson* (S)
till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2024/25:27 Rekordhöga varsel i Halland
av *Aida Birinxhiku* (S)
till arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson (L)

2024/25:35 Privatisering av primärvården
av *Sanna Backeskog* (S)
till statsrådet Acko Ankarberg Johansson (KD)

2024/25:30 Kuba och terrorism
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Maria Malmer Stenergård (M)

2024/25:31 Prioritering av välfärdstjänster framför skattesänkningar till höginkomsttagare
av *Olle Thorell* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2024/25:32 Kontroll av utbildning för arbete med asbest
av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:33 Vansinnesbilism
av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:34 Juridiskt skydd för ofödda barn efter vecka 22
av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)
till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:43 Samarbetsavtal med Palestinas rättsliga institut

av *Pontus Andersson Garpvall* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:37 Utvecklingen för demokratin i Thailand

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:38 Svenska riksdagsledamöters inreseförbud i Azerbajdzjan

av *Azadeh Rojhan* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:40 Väntetiderna till BUP

av *Åsa Eriksson* (S)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2024/25:41 Mänskliga rättigheter i Indonesien

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2024/25:42 Det ekonomiska läget för den regionala kulturen

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2024/25:46 En ny arbetsmiljöstrategi

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2024/25:44 Tullar på elbilar

av *Fredrik Olovsson* (S)

till statsrådet Benjamin Dousa (M)

2024/25:45 Regeringens ståndpunkt avseende betyget F

av *Camilla Hansén* (MP)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.08.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 18 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.30 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LENA LINDBÄCK

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelser.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	4
§ 6 Svar på interpellation 2024/25:6 om åtgärder med anledning av den stigande arbetslösheten.....	4
Anf. 1 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	4
Anf. 2 TERESA CARVALHO (S).....	5
Anf. 3 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	6
Anf. 4 TERESA CARVALHO (S).....	7
Anf. 5 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	8
Anf. 6 TERESA CARVALHO (S).....	8
Anf. 7 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	9
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:11 om etablering av utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden.....	9
Anf. 8 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	9
Anf. 9 SOFIA AMLOH (S).....	10
Anf. 10 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	11
Anf. 11 SOFIA AMLOH (S).....	12
Anf. 12 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	12
Anf. 13 SOFIA AMLOH (S).....	13
Anf. 14 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	14
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:18 om nya varsel på Arbetsförmedlingen	14
Anf. 15 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	14
Anf. 16 SERKAN KÖSE (S).....	15
Anf. 17 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	16
Anf. 18 SERKAN KÖSE (S).....	17
Anf. 19 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	18
Anf. 20 SERKAN KÖSE (S).....	19
Anf. 21 Arbetsmarknads- och integrationsminister MATS PERSSON (L)	20
§ 9 Svar på interpellation 2023/24:818 om djurhållares rättssäkerhet.....	21
Anf. 22 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD).....	21

Anf. 23 STAFFAN EKLÖF (SD)	22
Anf. 24 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	23
Anf. 25 STAFFAN EKLÖF (SD)	23
Anf. 26 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	24
Anf. 27 STAFFAN EKLÖF (SD)	25
Anf. 28 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	25
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 10 Frågestund	26
Anf. 29 ANDRE VICE TALMANNEN	26
<i>Budgetpropositionens fördelningsprofil</i>	26
Anf. 30 SOFIA AMLOH (S).....	26
Anf. 31 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	27
Anf. 32 SOFIA AMLOH (S).....	27
Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	27
<i>Skyddsjakt på varg</i>	27
Anf. 34 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	27
Anf. 35 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	27
Anf. 36 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	28
Anf. 37 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	28
<i>Industrifisket av strömming i Östersjön</i>	28
Anf. 38 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	28
Anf. 39 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	28
Anf. 40 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	29
Anf. 41 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	29
<i>Skogsbrukets förutsättningar</i>	29
Anf. 42 STINA LARSSON (C)	29
Anf. 43 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	29
Anf. 44 STINA LARSSON (C)	30
Anf. 45 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	30
<i>Regeringens klimatpolitik</i>	30
Anf. 46 KATARINA LUHR (MP).....	30
Anf. 47 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	31
Anf. 48 KATARINA LUHR (MP).....	31
Anf. 49 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	31
<i>Ansvar för cybersäkerheten</i>	31
Anf. 50 GUSTAF GÖTHBERG (M)	31
Anf. 51 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	32
Anf. 52 GUSTAF GÖTHBERG (M)	32
Anf. 53 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	32
<i>EU-beslut om vargens skyddsstatus</i>	33
Anf. 54 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	33
Anf. 55 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
Anf. 56 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	33
Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
<i>Kornas betesrätt</i>	34
Anf. 58 ELIN NILSSON (L).....	34
Anf. 59 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34
Anf. 60 ELIN NILSSON (L).....	34
Anf. 61 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	34

<i>Fällavgifterna på älg</i>	34
Anf. 62 TOMAS KRONSTÅHL (S)	34
Anf. 63 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
<i>Informationsdelning mellan myndigheter</i>	35
Anf. 64 SARA-LENA BJÄLKÖ (SD)	35
Anf. 65 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	35
<i>Framtida avverkningsnivåer</i>	36
Anf. 66 RICKARD NORDIN (C)	36
Anf. 67 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	36
<i>Skrotningspremien</i>	36
Anf. 68 JACOB RISBERG (MP)	36
Anf. 69 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	37
<i>Tillgänglig och jämställd vård</i>	37
Anf. 70 MERIT FROST LINDBERG (M)	37
Anf. 71 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	37
<i>Förändringen av föräldraförsäkringen</i>	38
Anf. 72 CAMILLA RINALDO MILLER (KD)	38
Anf. 73 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	38
<i>Våld och övergrepp mot äldre</i>	38
Anf. 74 FREDRIK MALM (L)	38
Anf. 75 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	39
<i>Myndigheten för psykologiskt försvar</i>	39
Anf. 76 HELÉNE BJÖRKLUND (S)	39
Anf. 77 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	39
<i>Tvångsanslutning till kommunala va-nät</i>	40
Anf. 78 MATS HELLHOFF (SD)	40
Anf. 79 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	40
<i>Situationen på Gotland</i>	40
Anf. 80 ANNA LASSES (C)	40
Anf. 81 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	41
<i>Forskning om skogen som kolsänka</i>	41
Anf. 82 PETER OLLÉN (M)	41
Anf. 83 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	41
<i>Den småskaliga vattenkraften</i>	41
Anf. 84 MAGNUS JACOBSSON (KD)	41
Anf. 85 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)	42
<i>Studieförbundens roll i den civila beredskapen</i>	42
Anf. 86 ANNA STARBRINK (L)	42
Anf. 87 Statsrådet CARL-OSKAR BOHLIN (M)	42
<i>Nya direktiv till Renmarkskommittén</i>	43
Anf. 88 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	43
Anf. 89 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	43
<i>Lagrum för ekonomiskt våld</i>	43
Anf. 90 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	43
Anf. 91 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	44
<i>En minskad vargstam</i>	44
Anf. 92 STEN BERGHEDEN (M)	44
Anf. 93 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	44
<i>Budgetpropositionen och EU:s klimatmål</i>	45
Anf. 94 JYTTE GUTELAND (S)	45

Anf. 95 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	45
<i>Sverige</i> hus och landsbygden.....	46
Anf. 96 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	46
Anf. 97 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	46
<i>Miljöregleringar och företagens konkurrenskraft</i>	46
Anf. 98 JOHNNY SVEDIN (SD)	46
Anf. 99 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	47
§ 11 Bordläggning	47
§ 12 Anmälan om interpellationer	47
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	48
§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	48
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 15.08.	50